ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

Τεύχος 16, Ιούλιος - Αύγουστος 1996

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

35ΩΡΟ - ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

35 ΩΡΟ
Κερδίζει συνεχώς έδαφος

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ
Ζουν και εργάζονται σε άθλιες συνθήκες

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ, ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ, ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ 35ΩΡΟ • ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ • ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ • ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ • ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΙΝΕ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δύο σημαντικά θέματα που παραμένουν στο επίκεντρο το ενδιαφέροντος παρουσιάζει στο τεύχος αυτό η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ.

Πρόκειται κατά πρώτον για το ζήτημα του 35ώρου το οποίο σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις κερδίζει συνεχώς έδαφος στους παράγοντες εκείνους που αποτελούν τους αποδέκτες του αιτήματος της ΓΣΕΕ.
Ετσι σε πρόσφατη έρευνα της Συνομοσπονδίας ένα μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων εμφανίζεται να χαρακτηρίζει σωστό το αίτημα για μείωση των ωρών εργασίας ενώ στην ίδια έρευνα προκύπτουν ενδιαφέροντα στοιχεία για την προοπτική των προσλήψεων και των απολύσεων στην επόμενη τριετία.

Η έρευνα καταδεικνύει ακόμη τα προβλήματα που ταλανίζουν τον σημερινό εργαζόμενο και περιλαμβάνει παρατηρήσεις για την αποτελεσματικότητα της Κυβερνητικής πολιτικής.

Η δεύτερη έρευνα αφορά τους αλλοδαπούς εργαζόμενους στη χώρα μας.
Γίνεται μία παρουσίαση των διαστάσεων του προβλήματος καθώς και των άθλιων συνθηκών στις οποίες είναι υποχρεωμένοι να ζουν και να εργάζονται.

Περιγράφεται το νομικό καθεστώς που ισχύει στην Ελλάδα και προτείνονται σειρά μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Τέλος στο τεύχος αυτό περιλαμβάνονται σειρά σεμιναρίων και εκδηλώσεων που πραγματοποίησε ή πρόκειται να υλοποιήσει στο μέλλον το Ινστιτούτο Εργασίας.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΊΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΌ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΎΤΟΥ ΕΡΓΑΣΊΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

ΕΚΔΌΤΗΣ: Πόπη Τσουκάτου • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΉ ΕΠΙΤΡΟΠΉ:** ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Πόπη Τσουκάτου, *Αντιπρόεδρος:* Δ. Στρατούλης, *Γρ. Οικομικού:* Ηλ. Σακελαριάδης, *Μέλη:* Γ. Ντάσης, Γ. Ρωμανιάς, Γ. Χριστοδούλου, Σ. Μαντζουράνης, Φ. Φατούρος, Γ. Ποντικός • **ΕΠΙΜΈΛΕΙΑ ΥΛΗΣ:** Κ. Παπαδής • **ΓΡΑΦΕΊΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 3304469-74, Fax: 3304452 • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΊΗΣΗ - ΠΑΡΑΓΩΓΉ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αριστοτέλους 36, Τηλ: 8215007, 8215675, Fax: 8215007

ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

Το 35ωρο κερ

Το 35ωρο διευρύνει συνεχώς τα όρια της κοινωνικής του αποδοχής έναν χρόνο μετά τη διατύπωση του αιτήματος από την ηγεσία της ΓΣΕΕ. Ακόμη και ένα μεγάλο ποσοστό εργοδοτών ανταποκρίνεται θετικά στο αίτημα της Συνομοσπονδίας κάτι που απεικονίζεται σε πρόσφατη έρευνα της ΔΗΜΕΛ που έγινε για λογαριασμό της ΓΣΕΕ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας το 40% των επιχειρήσεων χαρακτηρίζει σωστό το αίτημα των συνδικάτων το 25% το θεωρεί πρόωρο και το 29% εκτιμά ότι θα προκαλέσει προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης τα στοιχεία της έρευνας που αφορούν τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις προσλήψεις και τις απολύσεις την επόμενη τριετία.

Το 19% των επιχειρήσεων προτίθεται να κάνει προσλήψεις, το 49% είναι αρνητικό στην προοπτική αυτή ενώ το 32% θέτει το ζήτημα υπό αίρεση.

Αντιθέτως σε απολύσεις υπολογίζεται ότι θα προχωρήσει το 10% των επιχειρήσεων ενώ 79,4% δηλώνει ότι δεν προτίθεται να μειώσει το προσωπικό.

Ενα μεγάλο ποσοστό των επιχειρήσεων (55%) εκτιμά ότι το κόστος εργασίας είναι πολύ υψηλό ενώ το 56% πιστεύει ότι η αμοιβή των εργαζομένων θα πρέπει κυρίως

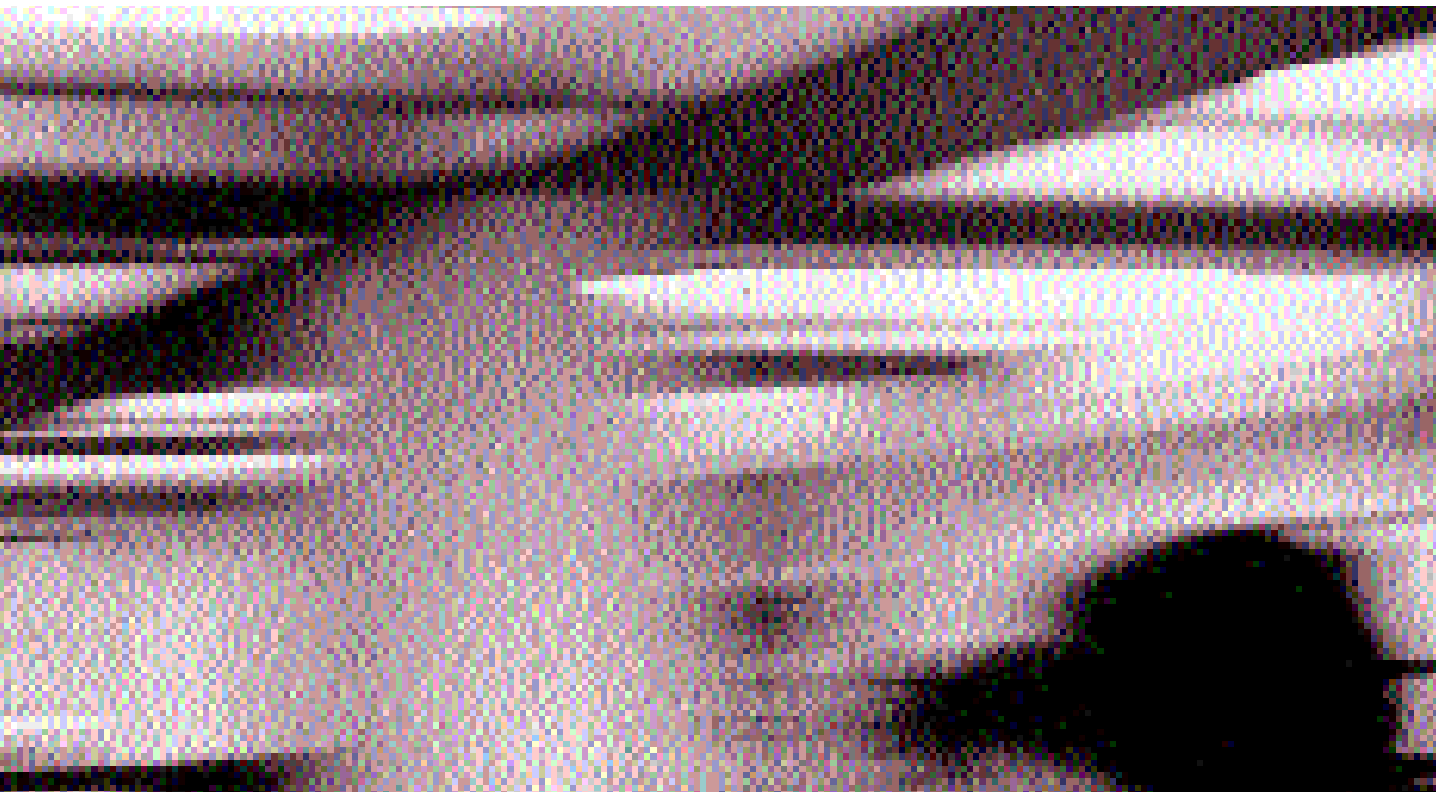

δίζει έδαφος...

να είναι σε συνάρτηση με την παραγωγικότητα. Τέλος η πλειοψηφία των επιχειρήσεων προτείνει το διάλογο, τόσο σε επίπεδο του χώρου εργασίας όσο και σε εργοδοτικών και εργατικών οργανώσεων, ως μέσο για την επίλυση των διαφορών.

Νοικοκυριά

Το άλλο μεγάλο κομμάτι της έρευνας αφορά τον τρόπο διαβίωσης και εργασίας και τα προβλήματα των εργαζομένων. Τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα απεικονίζονται από τα εξής στοιχεία:

- Το 32% δηλώνει μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα έως 200.000 δρχ και μόλις το 13,9% των νοικοκυριών έχει εισόδημα μεταξύ 400 - 500.000δρχ.
- Ο χαμηλός μισθός είναι το πρώτο (58%) πρόβλημα των εργαζομένων στην εργασίας τους, και ακολουθούν η ανθυγιεινή εργασία (35%) και η μεγάλη απόσταση της δουλειάς από το σπίτι (33%).
- Η ακρίβεια, η ανεργία και τα οικονομικά προβλήματα κυριαρχούν στις απόψεις των εργαζομένων ενώ μόλις το 4,9% δηλώνει ικανοποιημένο από την κυβερνητική πολιτική στο πρόβλημα της ανεργίας.
- Κατά μέσο όρο εργάζεται 8,5 ώρες την ημέρα ενώ η πλειοψηφία των ερωτωμένων θεωρεί δίκαιο το αίτημα για εφαρμογή του 35ώρου χωρίς

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι δύο έρευνες (σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά) διενεργήθηκαν απότην εταιρεία ΔΗΜΕΛ Α.Ε. για λογαριασμό της ΓΣΕΕ με θέμα την Ανεργία και το 35ωρο, τον Απρίλιο και Μάιο του 1996.

Ως δειγματοληπτικό πλαίσιο της έρευνας στις επιχειρήσεις χρησιμοποιήθηκαν οι επιχειρήσεις που έχουν νομική μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε. και εδρεύουν στο Λεκανοπέδιο Αθηνών. Ο πληθυσμός των επιχειρήσεων που διερευνήθηκε χωρίστηκε για τις ανάγκες της μελέτης σε διακριτά μεταξύ τους υποσύνολα ενδιαφέροντος - ενότητες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας και μεγέθους των επιχειρήσεων στην περιοχή μελέτης. Τα υποσύνολα αυτά είναι ενότητες που αποτελούν η κάθε μία αυτή καθεαυτή αντικείμενο ανάλυσης. Η χρησιμοποίηση κριτηρίων ταξινόμησης διαφοροποιεί ακόμα περισσότερο αυτές τις ενότητες. Τέλος, οι διαθέσιμες πληροφορίες για τις επιχειρήσεις που είναι διαφορετικού μεγέθους ή δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς κλάδους αξιοποιήθηκε στο σχεδιασμό του δείγματος. Ετσι, η μελέτη των απόψεων των επιχειρηματιών, του οικονομικού δυναμισμού των επιχειρήσεων καθώς και των μεταξύ τους συγκρίσεων έγινε με στρωματοποιημένη δειγματοληψία.

Στην έρευνα των νοικοκυριών διερευνώμενος πληθυσμός ήταν το σύνολο των νοικοκυριών στην περιοχή της πρωτεύουσας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με δειγματοληπτική μέθοδο σε δείγμα 700 νοικοκυριών. Η δειγματοληψία βασίσθηκε στην απογραφή των νοικοκυριών της ΕΣΥΕ του 1991 και έγινε σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο ορίσθηκε ο αριθμός των σημείων εκκίνησης για κάθε δήμο με βάση τους πληθυσμούς τους. Η επιλογή των σημείων εκκίνησης σε κάθε δήμο έγινε με τυχαία δειγματοληψία. Στο δεύτερο στάδιο επιλέχθηκαν τα συγκεκριμένα νοικοκυριά και οι ερωτώμενοι με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Η επιλογή των ερωτώμενων έγινε με τη μέθοδο των ποσοστώσεων σύμφωνα με την απογραφή του 1991 της ΕΣΥΕ.

Οι απολύσεις, οι προσλήψεις το κόστος εργασίας, το 35ωρο και οι απόψεις των εργοδοτών

Η αξιολόγηση του παραγωγικού εξοπλισμού των επιχειρήσεων κρίνεται εν γένει ικανοποιητική. Ανεξαρτήτως μεγέθους και κλάδου οι επιχειρηματίες κρίνουν ότι ανανέωση χρειάζεται ο παραγωγικός τους εξοπλισμός σε ποσοστό 12%. Αντίθετα σύχρονος χαρακτηρίζεται ο εξοπλισμός στο 39% των περιπτώσεων, ενώ ικανοποιητικός στο υπόλοιπο 49%. Από τη σκοπιά των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων, αυτές με τη μεγαλύτερη απόδοση έχουν όπως είναι φυσικό και σύγχρονο εξοπλισμό σε ποσοστό 42%. Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν προηγμένη τεχνολογία, δηλαδή κυρίως συστήματα πληροφορικής, για τις ανάγκες της διοίκησης σε ποσοστό διπλάσιο ή και τριπλάσιο από το ποσοστό που χρησιμοποιούν για τις ανάγκες της παραγωγής. Κατά κανόνα τα ποσοστά είναι μεγαλύτερα σε όλες τις κατηγορίες στις μεγάλες επιχειρήσεις και μειώνονται καθώς μικραίνει και το μέγεθος της επιχείρησης.

Προλήψεις

Οι επιχειρήσεις που προτίθενται να προχωρήσουν **σε προσλήψεις προσωπικού την επόμενη τριετία ανέρχονται στο 19% του συνόλου.** Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις το 49% δεν προτίθεται να κάνει προσλήψεις την προσεχή τριετία, ενώ το 32% θέτει το ζήτημα υπό αίρεση. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι οι εκτιμήσεις της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των επιχειρηματιών που κατά συνθήκη είναι αισιόδοξες, πράγμα που μεταφράζεται εδώ σε υπερεκτίμηση των προσλήψεων. Η κατάσταση στην αγορά εργασίας από την πλευρά της ζήτησης εργασίας είναι ανησυχητική, γιατί οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν προτίθενται να προχωρήσουν σε προσλήψεις, είναι κατά κύριο λόγο οι μεγάλες επιχειρήσεις - σε ποσοστό 60% - ακολουθούμενες από τις επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους - σε ποσοστό 48% - που από κοινού απασχολούν τον κύριο όγκο των εργαζομένων.

Η κύρια αιτία για την οποία θα προβούν σε προσλήψεις οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους και κλάδου που δραστηριοποιούνται, είναι η προσδοκώμενη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους, σε ποσοστό 49%. Ακολουθεί η αντικατάσταση του αποχωρούντος προσωπικού σε ποσοστό 36%, ενώ αιτία προσλήψεων αποτελεί ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων μόνο για το 13% των περιπτώσεων. Οι μεγάλες επιχειρήσεις προβαίνουν σε προσλήψεις όταν αναμένουν αύξηση των δραστηριοτήτων τους, σε ποσοστό 55%, 48% οι μεσαίες και 43% οι μικρές.

Οι επιχειρήσεις που προτίθενται να προχωρήσουν **σε απολύσεις προσωπικού την επόμενη τριετία ανέρχονται στο 10% του συνόλου.** Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις το 79,4% δεν προτίθενται να κάνει απολύσεις την προσεχή τριετία, ενώ το 10,6% θέτει το ζήτημα υπό αίρεση. Στο σημείο αυτό πρέπει

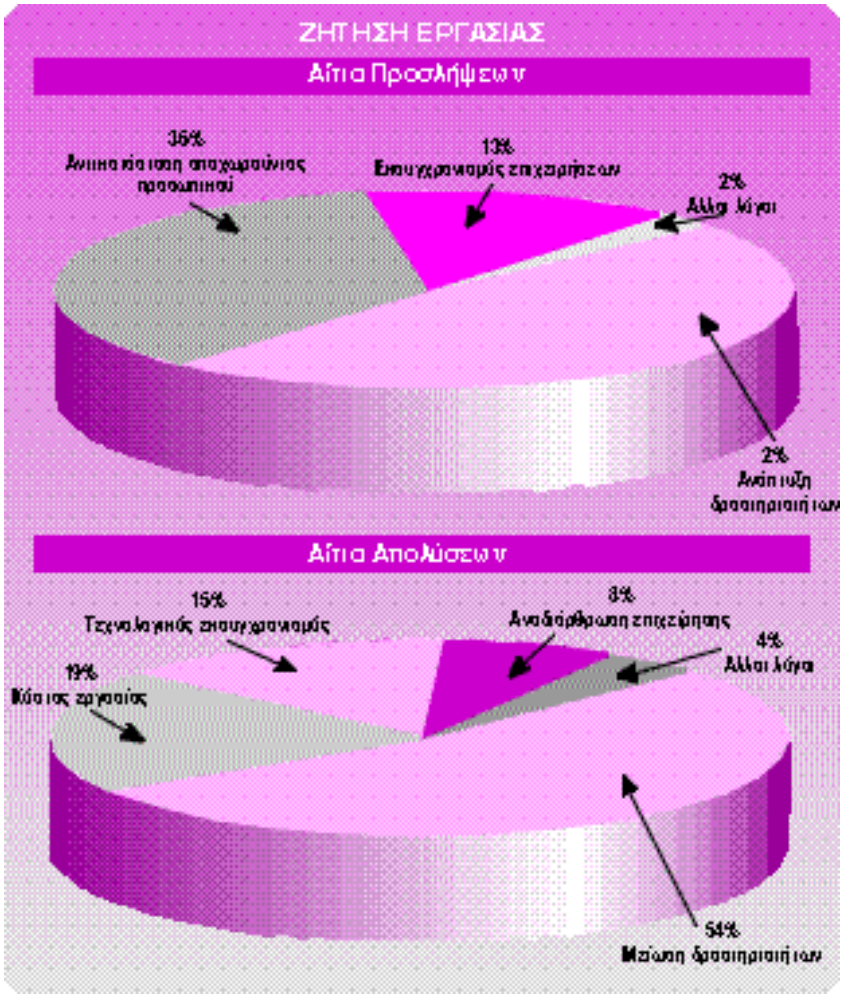

να σημειωθεί ότι οι εκτιμήσεις της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των επιχειρηματιών που κατά συνθήκη είναι αισιόδοξες, πράγμα που μεταφράζεται εδώ σε υποεκτίμηση των απολύσεων.

Απολύσεις

Οι επιχειρήσεις οι οποίες προτίθενται να προχωρήσουν σε απολύσεις, είναι κατά κύριο λόγο οι μεγάλες επιχειρήσεις - σε ποσοστό 22% - ακολουθούμενες από τις επιχειρήσεις μικρού μεγέθους - σε ποσοστό 23% - που από κοινού απασχολούν τον κύριο όγκο των εργαζομένων.
Η κύρια αιτία για τις απολύσεις στις επιχειρήσεις αν δε ληφθεί υπόψη ο κλάδος και το μέγεθος είναι η μείωση των δραστηριοτήτων τους, σε ποσοστό 54%. Οι επιχειρήσεις προγραμματίζουν τις προσλήψεις και τις απολύσεις τους κυρίως στη βάση του οικονομικού κύκλου. Αντίθετα ζητήματα όπως το κόστος εργασίας ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός, ή η αναδιάρθρωση της επιχείρησης αποτελούν αιτίες απολύσεων για το 19,2%, το 15,4% και το 7,7% των επιχειρήσεων αντίστοιχα.
Οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως κλάδου, μεγέθους και οικονομικών επιδόσεων για την καταπολέμηση της ανεργίας ιεραρχούν τις πιθανές πολιτικές με την ακόλουθη σειρά: Κίνητρα επενδύσεων στις επιχειρήσεις. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Κρατικές επενδύσεις. Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Ενωσης. Κατάργηση της άτυπης απασχόλησης. Επιμόρφωση/ κατάρτιση ανέργων. Μείωση του
χρόνου εργασίας.

Κόστος Εργασίας

Ενα σημείο που πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα είναι οι απόψεις των επιχειρηματιών για το κόστος εργασίας, τις αμοιβές των εργαζομένων και τη δυνατότητα εξάλειψης της ανεργίας. **Σε ποσοστό 55% οι επιχειρηματίες πιστεύουν ότι το κόστος εργασίας είναι πολύ ψηλό. Επιπλέον σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό, 70% πιστεύουν ότι οι αμοιβές των εργαζομένων στην Ελλάδα είναι χαμηλές.** Ετσι, αν ληφθεί υπόψιν και η άποψη τους για τη δυνατότητα μείωσης - όχι όμως και εξάλειψης της ανεργίας, συμφωνούν σε ποσοστό 65% - τότε προκύπτει το συμπέρασμα περί χαμηλής παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές.
Το 56% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η αμοιβή των εργαζομένων πρέπει να γίνεται με βάση κυρίως την παραγωγικότητα, το 23,3% απαντά με βάση τα επαγγελματικά προσόντα, και το 12,2% με βάση τις ώρες απασχόλησης. Οσο μεγαλύτερη είναι η επιχείρηση τόσο το ποσοστό εκείνων που απαντούν με βάση τις ώρες απασχόλησης μεγαλώνει.

Το 35ωρο

Το 40% των επιχειρήσεων απαντούν ότι το αίτημα των συνδικάτων για 35 ώρες εργασίας χωρίς μείωση των αποδοχών είναι σωστό. Το

25% θεωρεί ότι το αίτημα είναι πρόωρο και το 29% τονίζει ότι η υλοποίηση του θα δημιουργήσει προβλήματα στις επιχειρήσεις ενώ το 6% δεν απαντά. Τα ποσοστά των επιχειρήσεων που θεωρούν σωστό το αίτημα είναι μεγαλύτερα στις μικρότερες επιχειρήσεις. Ομως μόνο το 3% των επιχειρήσεων πιστεύουν ότι η καθιέρωση του 35ωρου θα γίνει άμεσα, το 19% το θεωρεί λιγότερο πιθανό και το 26% καθόλου πιθανό. Αντίθετα μόνο το 5,3% των επιχειρήσεων πιστεύει ότι το αίτημα δε θα υλοποιηθεί ούτε μακροπρόθεσμα. **Κυριαρχεί επομένως η αίσθηση ότι το 35ωρο αργά ή γρήγορα θα υλοποιηθεί.**

Διάλογος

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων επιθυμεί απευθείας διαπραγματεύσεις στο επίπεδο της επιχείρησης ως τρόπο επίλυσης των διαφορών. Λιγότερες από τις μισές προτείνουν διάλογο εργοδοτικών οργανώσεων και συνδικάτων, ενώ δεν επιθυμούν τριμερή συνεργασία, διαιτησία ή διοικητικές πράξεις ως τρόπο επίλυσης των διαφορών. Τα υψηλότερα ποσοστά της άποψης του απ' ευθείας διαλόγου στο επίπεδο της κάθε επιχείρησης εμφανίζονται στις υπηρεσίες και τη βιομηχανία και στις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Στις επιχειρήσεις επικρατεί η άποψη ότι το ανθρώπινο δυναμικό είναι σοβαρό κεφάλαιο σε μια επιχείρηση και οι εργοδότες δεν είναι διατεθειμένοι να φθάνουν σε ακραίες καταστάσεις με το προσωπικό τους. Συνεπώς οι μεθοδευμένες κινητοποιήσεις των εργαζομένων θα μπορούσαν να επιτύχουν την ικανοποίηση σοβαρών αιτημάτων τους αφού φαίνεται ότι στους επιχειρηματίες κοστίζει περισσότερο μια απεργία από την ικανοποίηση μέρους των αιτημάτων των εργαζομένων. **Συνοπτικά θα μπορούσε να συμπεράνει κανείς ότι στους εργοδότες κυριαρχεί η άποψη για εργασιακή ειρήνη.** Επίσης το κλίμα για τη διατύπωση του αιτήματος του 35ωρου **δεν είναι και τόσο αρνητικό** και θα μπορούσαν στην πίεση για την υλοποίηση του να αναζητηθούν συμμαχίες ιδιαίτερα με τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν και την πλειοψηφία των επιχειρήσεων.

Εκτιμουμενες προσλήψεις για κάθε 1000 επιχειρήσεις

Μέγεθος επιχείρησης	Επίπεδο εκπαίδευσης Στοιχειώδης	Μέση	Ανωτάτη
Μικρές (εώς-49 απασχολούμενοι)	152	1005	566
Μεσαίες (50-99 απασχολούμενοι)	144	323	580
Μεγάλες (100 και άνω απασχολούμενοι)	128	865	550

Πηγή: Ερευνα ΔΗΜΕΛ

Απόψεις των επιχειρηματιών για τα μέτρα καταπολέμησης της ανεργίας

Μέτρο καταπολέμησης	Βαθμολογία κατα μέσο όρο
Κίνητρα επενδύσεων στις επιχειρήσεις	8,20
Κρατικές επενδυσεις	6,93
Μείωση του χρόνου εργασίας	4,51
Επιμόρφωση/κατάρτιση ανέργων	6,33
Κατάργηση της άτυπης απασχόλησης	6,22
Βελτίωση της ανταναγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	7,20
Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Ενωσης	6,83

Πηγή: Ερευνα ΔΗΜΕΛ

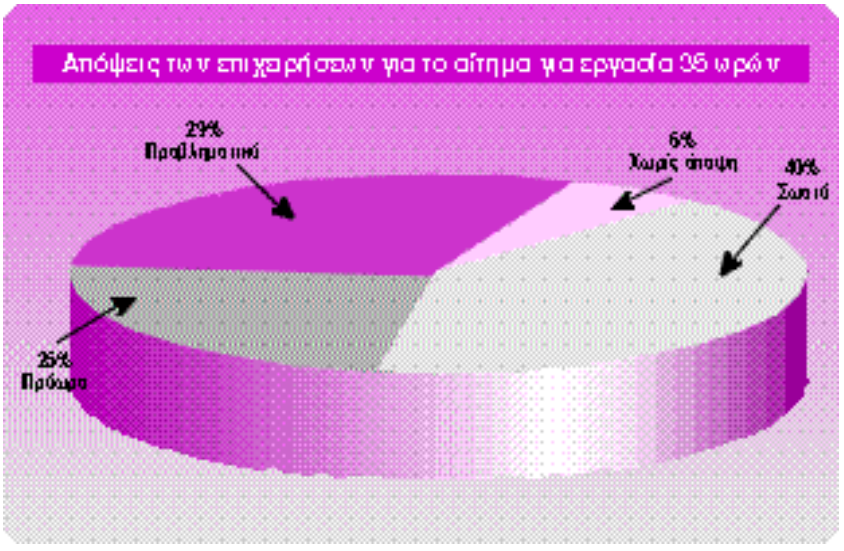

Η ανεργία, η ακρίβεια και τα οικονομικά προβλήματα απασχολούν τους εργαζόμενους

Ο μέσος όρος ηλικίας των ερωτώμενων είναι 41 ετών. Η ηλικία που απαντάται με μεγαλύτερη συχνότητα είναι αυτή των 30 ετών. Ο συνολικός μέσος όρος ετών απασχόλησης των ερωτώμενων είναι 13 χρόνια. Στους άνδρες ο μέσος όρος ετών απασχόλησης είναι 15 χρόνια και στις γυναίκες 11 χρόνια.
Ο μέσος όρος καθαρού μηνιαίου εισοδήματος είναι 200.000 δρχ. Ο μέσος όρος ατομικού εισοδήματος των μισθωτών είναι 210.000 δρχ. τον μήνα και των ελεύθερων επαγγελματιών 235.000 δρχ. τον μήνα.

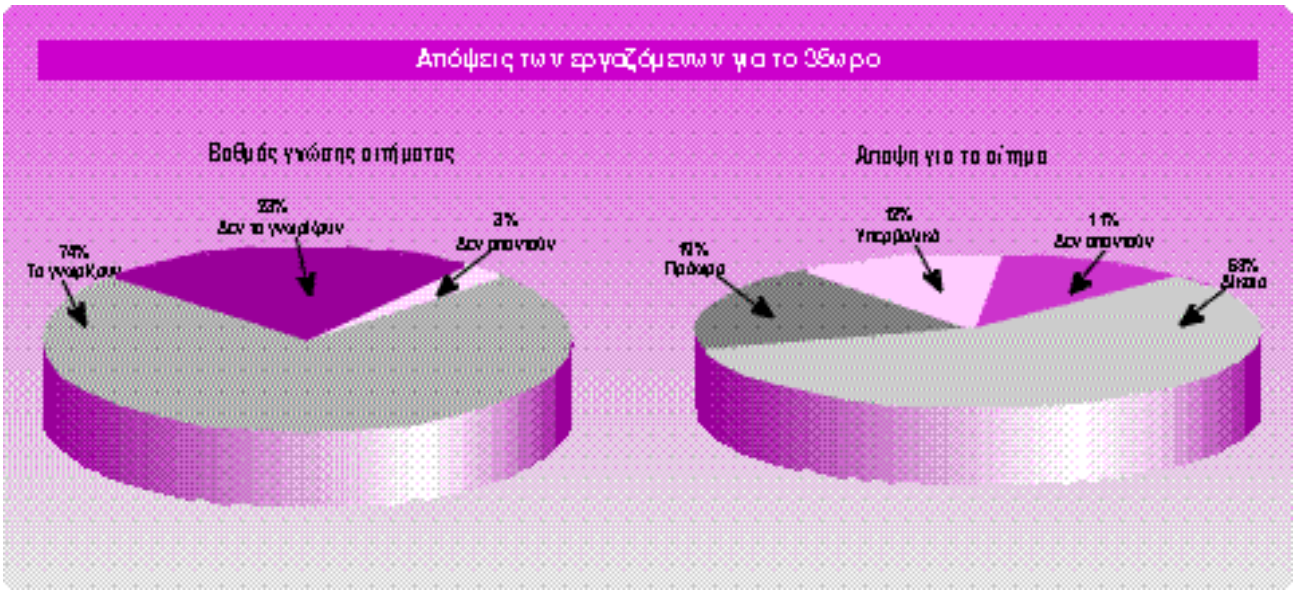

Το 25% των ερωτώμενων έχει ατομικό εισόδημα μέχρι 135.000 δρχ. τον μήνα, το 50% έως 190.000 δρχ. και τέλος το 75% έως 250.000 δρχ. Πάνω από 250.000 δρχ. μηνιαίως κερδίζει το 25% των ερωτώμενων.
Ο μέσος όρος μελών ανά νοικοκυριό είναι 3,2 άτομα. Συνολικά στους εξετάζονται στοιχεία από 2.209 άτομα. Το πιο συνηθισμένο νοικοκυριό στο λεκανοπέδιο αποτελείται από 4 μέλη, Η κατήγορία αυτή καταλαμβάνει το 32,6% των νοικοκυριών. Ο μέσος όρος απασχολούμενων ανά νοικοκυριό είναι 1,55. Στο 46,6% των νοικοκυριών απασχολείται μόνο ένα άτομο, στο 35,6% δύο άτομα και στο 6,2% πάνω από 3 άτομα. Το 11,6% των νοικοκυριών δεν έχουν καθόλου απασχολούμενους. Στο 27,9% των μονομελών νοικοκυριών δεν απασχολείται κανένας, είναι κυρίως φοιτητές και συνταξιούχοι. Στο 23% των νοικοκυριών με 2 μέλη δεν απασχολείται κανείς. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τα τριμελή νοικοκυριά είναι 8,7%, για τα τετραμελή 5,3% και για τα εξαμελή 10%.

Μηνιαίο εισόδημα

Το μέσο μηνιαίο εισόδημα των νοικοκυριών ανέρχεται στο ποσό των 321.000 δρχ. μηνιαίως. Το 32% των νοικοκυριών δηλώνει μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα έως 200.000 δρχ. Το 13,9% των νοικοκυριών από 401 έως 500 χιλιάδες δρχ, το 11,2% πάνω από 500 χιλιάδες. Τέλος το 6% των νοικοκυριών έχει εισόδημα κάτω των 100.000 δρχ. τον μήνα. Σημαντικός αριθμός νοικοκυριών, αν συνυπολογιστεί το συνολικό οικογενειακό εισόδημα και ο αριθμός των μελών ζει σε άσχημες συνθήκες. Ενδειξη για αυτές τις συνθήκες διαβίωσης αποτελεί το γεγονός ότι μόνο το 24% των ερωτώμενων είναι ικανοποιημένο από το προσωπικό

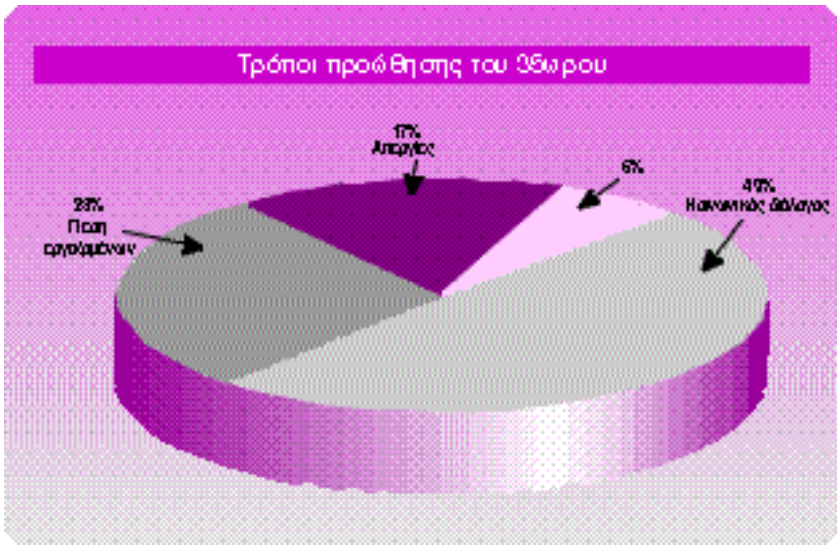

τους εισόδημα και μόνο το 30,6% δηλώνει ικανοποιημένο από το συνολικό οικογενειακό εισόδημα.

Πολυαπασχόληση

Στον δήμο Αθηναίων τα νοικοκυριά είναι συγκεντρωμένα ή σε χαμηλά ή σε υψηλά εισοδήματα, χαρακτηριστικό των ανισοτήτων που υπάρχουν στις διαφορετικές περιοχές του δήμου. Στον δήμο Πειραιά αντίθετα η πλειοψηφία των νοικοκυριών συγκεντρώνεται σε υψηλά εισοδήματα πάνω από 300.000 δρχ. Η Β΄περιφέρεια Αθήνας παρουσιάζει κανονική κατανομή χαρακτηριστικό του γεγονότος ότι σε αυτήν υπάρχουν περιοχές με διαφορετικά κοινωνικά στρώματα. Πολυαπασχολούμενα μέλη υπάρχουν στο 6,3% των νοικοκυριών. Συγκεκριμένα το 11,6% των μελών των νοικοκυριών που εργάζονται πολυαπασχολούνται. Το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο των ερωτωμένων είναι 6,7%. Τα νοικοκυριά στα οποία κάποιο μέλος τους πολυαπασχολείται είναι κυρίως τριμελή και τετραμελή. Το 67% των πολυαπασχολούμενων είναι άνδρες και το 33% γυναίκες. Πολυαπασχόληση δηλώνουν κυρίως οι απασχολούμενοι «part time», 25% και οι μισθωτοί με σύμβαση ορισμένου χρόνου, 13,5%. Οσον αφορά στο επάγγελμα, το 28% των στελεχών του ιδιωτικού τομέα δηλώνουν πολυαπασχόληση και το 13% των επιστημόνων ελεύθερων επαγγελματιών. Τα χαμηλότερα ποσοστά πολυαπασχόλησης δηλώνονται στους εργατοτεχνίτες και στους ελεύθερους επαγγελματίες τεχνικών επαγγελμάτων. Τέλος τα υψηλότερα ποσοστά 21% πολυαπασχολούμενων μελών εμφανίζονται σε όσους δηλώνουν εισόδημα πάνω από 351.000, δρχ. Η δυνατότητα για πολυαπασχόληση δίνεται σήμερα μόνο σε απασχολούμενους με εξειδίκευση. Η πολυαπασχόληση συναντάται σε μεγαλύτερο βαθμό σε άτομα με ανώτερη και ανώτατη μόρφωση, συγκεντρώνεται στις πλουσιότερες συνοικίες, κάνει στελεχικές εργασίες και υπάρχει κυρίως ως προσπάθεια βελτίωσης εισοδημάτων.
Το 11,6% των μελών των νοικοκυριών που εργάζονται ετεροαπασχολείται ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους ερωτώμενους είναι 9,3%. Η ετεροαπασχόληση εμφανίζεται κυρίως στους κλάδους εμπόριο, εκπαίδευση, τουρισμό και υπηρεσίες. Οι περισσότεροι

ετεροαπασχολούμενοι είναι νέοι από 20 έως 29 ετών.

Οικονομικά προβλήματα

Η ανεργία, η ακρίβεια και τα οικονομικά προβλήματα είναι εκείνα που κυριαρχούν στις απόψεις των εργαζόμενων, ενώ σημαντικό ποσοστό αναφέρεται και στα εργασιακά. Το πρόβλημα της ανεργίας αναφέρεται σε μεγαλύτερο βαθμό στις μεγάλες ηλικίες, ενώ αντίθετα στις μικρές ηλικίες κυριαρχεί το πρόβλημα των χαμηλών μισθών. Στις μεσαίες ηλικίες αναφέρονται σε αυξημένο βαθμό τα κοινωνικά προβλήματα. Οσο μεγαλύτερο είναι το νοικοκυριό τόσο ανεβαίνουν τα ποσοστά αναφοράς της ακρίβειας και της ανεργίας. Η ανεργία αναφέρεται σε μεγαλύτερο βαθμό στις δυτικές συνοικίες της Αθήνας (41%) και σε χαμηλότερο στα βόρεια προάστια (21%). Η ακρίβεια αναφέρεται σε όλες τις περιοχές ως το πρώτο πρόβλημα και εμφανίζεται σε μεγαλύτερα ποσοστά στις δυτικές συνοικίες. Τέλος το ωράριο αναφέρεται περισσότερο στα βόρεια σε σύγκριση με τις άλλες περιοχές.

Χαμηλός μισθός

Τα προβλήματα που απασχολούν τους εργαζόμενους στη δουλειά τους είναι ο **χαμηλός μισθός**, σε ποσοστό 58% των απασχολούμενων, η **ανθυγιεινή εργασία,** 35% και η **μεγάλη απόσταση της δουλειάς από το σπίτι,** 33%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 27% των εργαζόμενων αισθάνεται τον κίνδυνο/φόβο της απόλυσης και της απώλειας της θέσης εργασίας του. Ο χαμηλός μισθός έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά σε όλα τα επαγγέλματα και υπερτερεί στους εργατοτεχνίτες. Οι εργάτες, τεχνίτες και ιδιωτικοί υπάλληλοι αναφέρουν σε μεγαλύτερο βαθμό τον φόβο απόλυσης, (δεύτερο σε ιεράρχηση πρόβλημα για αυτές τις κατηγορίες) και τέλος η ανθυγιεινή εργασία αναφέρεται εντονότερα στους εργατοτεχνίτες.

Κυβερνητική Πολιτική

Το 4,9% δηλώνει ικανοποιημένο από την πολιτική της κυβέρνησης στο πρόβλημα της ανεργίας ενώ το 87,8% είναι λίγη και καθόλου ικανοποιημένο. Σχετικά με το 35ωρο τα αντίστοιχα ποσοστά είναι αρκετά καλύτερα για την κυβέρνηση (27,9% ικανοποιημένοι και 52,1% μη ικανοποιημένοι). Το 7,3% δεν εκφράζει άποψη σχετικά με την πολιτική της κυβέρνησης για την ανεργία ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το 35ωρο είναι 21,5%. Συνολικά αν υποτεθεί ότι το ποσοστό όσων είναι λίγο ικανοποιημένοι ή δεν απαντούν, αποτελεί ένα είδος ανοχής απέναντι στην πολιτική της κυβέρνησης, **η πλειοψηφία των εργαζόμενων δεν είναι ικανοποιημένοι από αυτήν αφού ο αριθμός αυτών που δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι φθάνει το 65% για το θέμα της ανεργίας και 31% για το 35ωρο.** Δεδομένου ότι η ανεργία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα σύμφωνα και με την άποψη των ερωτώμενων αλλά και το ότι το 1/3 των νοικοκυριών δηλώνει ότι τους απασχολεί το πρόβλημα της ανεργίας, η κυβερνητική πολιτική αντιμετωπίζεται μάλλον κριτικά από τους ερωτώμενους.

Ωρες εργασίας

Ο μέσος όρος των ωρών εργασίας είναι 8,5 ώρες την ημέρα. Το 75% των ερωτηθέντων έχει ακούσει για το αίτημα του 35ωρου. Το ποσοστό γνώσης του αιτήματος είναι σαφώς υψηλότερο στους άνδρες, (82%) σε σχέση με τις γυναίκες, (67%). Ακόμη το αίτημα είναι γνωστότερο στις ηλικίες 31 έως 55, ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά γνώσης συναντώνται στους νέους 18 - 30 ετών. Οι ευρισκόμενοι στην αγορά εργασίας είναι περισσότερο ενημερωμένοι για το αίτημα του 35ωρου. Τα υψηλότερα ποσοστά γνώσης εμφανίζονται στα στελέχη του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. **Η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει ότι το αίτημα είναι**

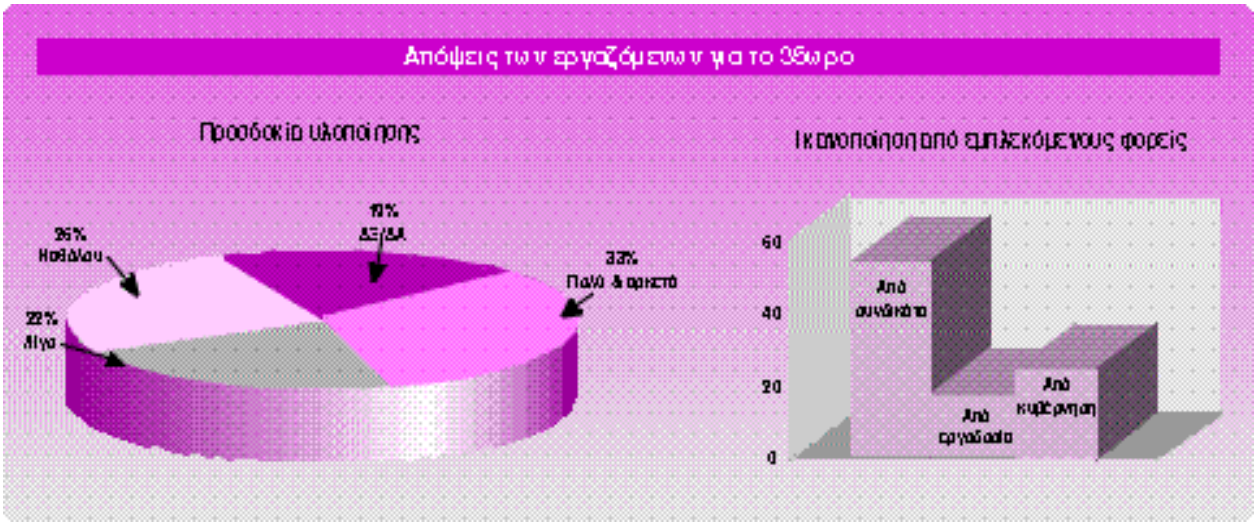

δίκαιο - οι εργάτες και οι **πολυαπασχολούμενοι** θεωρούν σε υψηλότερο ποσοστό 58,6% δίκαιο το αίτημα σε σχέση με τα υπόλοιπα επαγγέλματα - ένα 19% πιστεύει ότι το αίτημα είναι πρόωρο και ένα 11,5% ότι είναι υπερβολικό. Οι εργατοτεχνίτες γνωρίζουν σε μικρότερο ποσοστό το αίτημα, κινούνται όμως και αυτοί σε υψηλά ποσοστά γνώσης. Είναι αξιοσημείωτο ότι στις λαϊκές περιοχές δεν είναι τόσο γνωστό το αίτημα όσο στα βόρεια προάστια και στα ανατολικά.
Το 64% των ερωτώμενων αναφέρουν ότι για το αίτημα δραστηριοποιούνται οι εργαζόμενοι, το 71% αναφέρει το συνδικαλιστικό κίνημα και το 10% την κυβέρνηση. Το 49% των ερωτώμενων θεωρεί ότι ο κοινωνικός διάλογος είναι ο καλύτερος τρόπος προώθησης του αιτήματος.
Το 44% πιστεύει στην πίεση των εργαζόμενων και στις απεργιακές κινητοποιήσεις. Τα ποσοστά υπέρ των απεργιακών κινητοποιήσεων και της πίεσης των εργαζομένων είναι υψηλότερα στους νέους 18 - 30 ετών και στην ομάδα ηλικιών 31 έως 40 ετών.

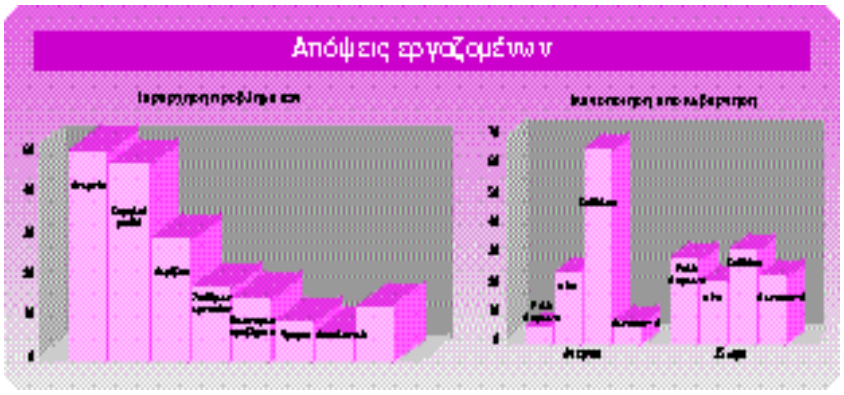

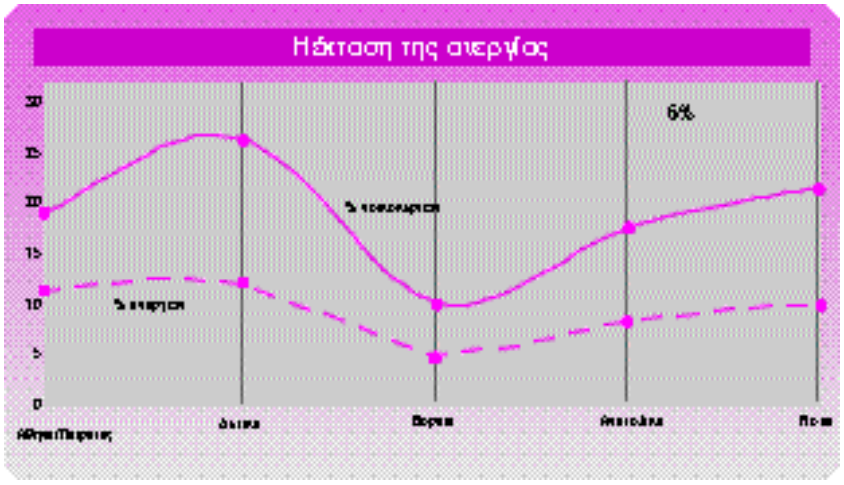

Ανεργία

Η ανεργία εκτιμάται στο 10,1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Οσον αφορά τα νοικοκυριά στο 20,2% υπάρχει κάποιος άνεργος.
Το υψηλότερο ποσοστό νοικοκυριών με κάποιο άνεργο συναντάται στις δυτικές συνοικίες 26,3% (1 στα 4 νοικοκυριά) και το χαμηλότερο στα βόρεια προάστια (10% των νοικοκυριών).
Ο μέσος όρος διάρκειας της ανεργίας είναι 12 μήνες. Στους νέους 18 - 30 ετών ο μέσος αυτός όρος είναι 13 μήνες, στις ηλικίες 31 - 40 ετών 7 μήνες και στις ηλικίες 41 και άνω 12 μήνες. Οι άνδρες άνεργοι έχουν μέσο όρο διάρκειας ανεργίας 11 μήνες και οι γυναίκες 13 μήνες. Τέλος οι άνεργοι ανώτερης μόρφωσης παραμένουν κατά μέσο όρο 13 μήνες στην ανεργία, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος για τους μέσης εκπαίδευσης είναι 9 μήνες και για τους στοιχειώδους εκπαίδευσης 20 μήνες.
Το 27,3% των ανέργων ψάχνει πρώτη φορά κάποια δουλειά είναι δηλαδή νέο δυναμικό στην αγορά εργασίας. Το 40% έχει απολυθεί, το 5,5% γιατί έκλεισε η επιχείρηση όπου δούλευε, ένα 9% των ανέργων έφυγε από την προηγούμενη δουλειά γιατί δεν ήταν ικανοποιητική, ένα 5,5% ήταν απασχολούμενοι με σύμβαση ορισμένου χρόνου και έληξε η σύμβαση και τέλος οι υπόλοιποι είναι άνεργοι για λόγους υγείας, οικογενειακούς κλπ.
Το 73% των ερωτώμενων πιστεύει ότι για την αυξανόμενη ανεργία φταίνε οι κυβερνήσεις, το 48% αποδίδει τις ευθύνες στο σύστημα, το 42% στους ξένους εργάτες, το 36,4% στα κόμματα, το 20,4% στους εργοδότες.
Ακόμα υπάρχει ένα 13,3% που αποδίδει ευθύνες στο συνδικαλιστικό κίνημα - ιδιαίτερα οι νέοι από 18 έως 30 χρονών - και το 8,6% στους ίδιους τους εργαζόμενους.
Τέλος, ένα 52% των ερωτώμενων πιστεύει ότι για την υψηλή ανεργία φταίει η Ερωπαϊκή Ενωση. Το 70% περίπου των ερωτώμενων πιστεύει ότι για τη μείωση της ανεργίας πρέπει να γίνουν επενδύσεις - σε ίδιο ποσοστό στον κρατικό και ιδιωτικό τομέα, 70% και 71% αντίστοιχα. Το 22% των ερωτώμενων πιστεύει ότι η μείωση του χρόνου εργασίας θα έλυνε το πρόβλημα της ανεργίας, ενώ το 56% πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρξουν προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης των ανέργων.

Ζουν και εργάζονται σε άθλιες συνθήκες

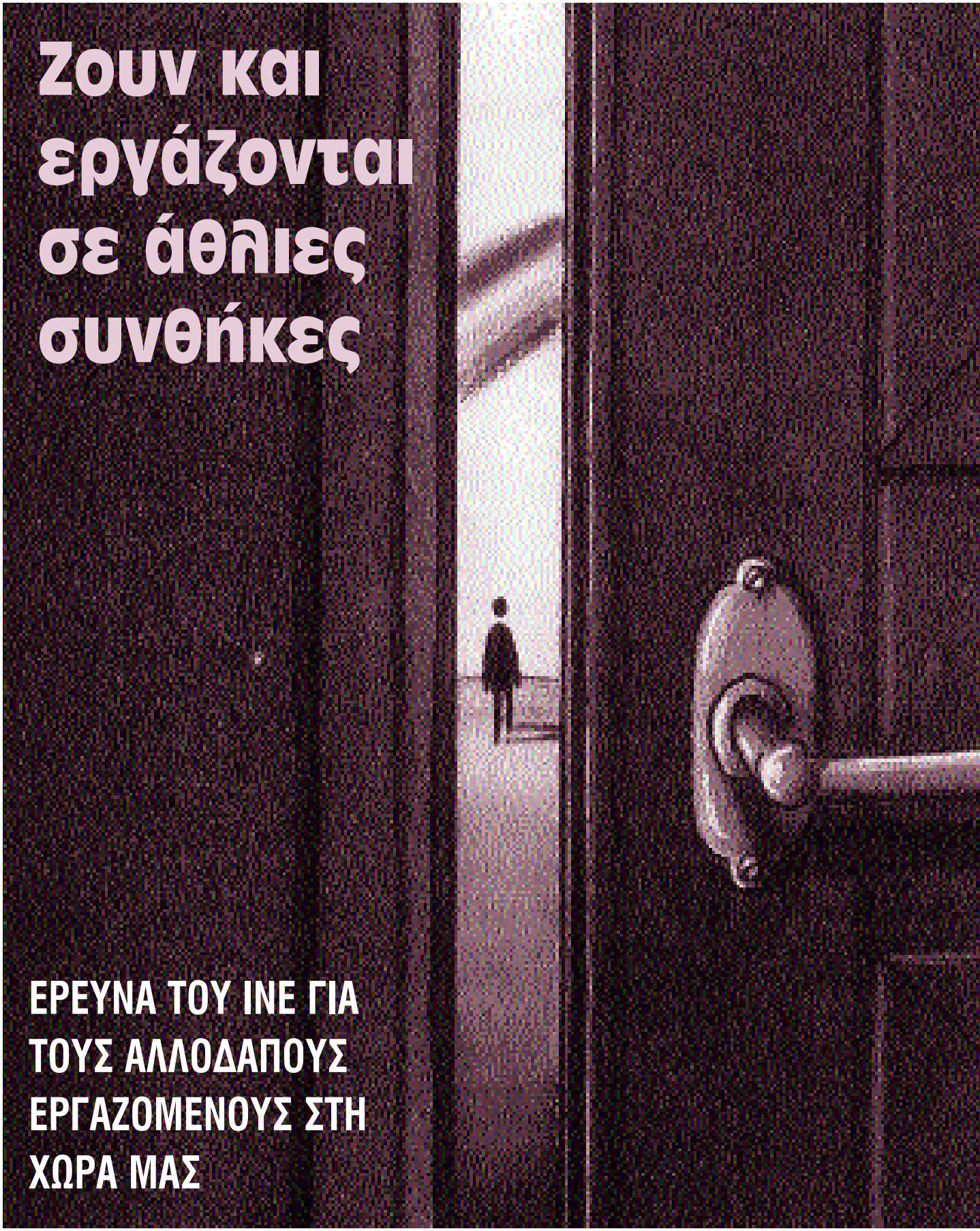

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΙΝΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Εκρηκτικές διαστάσεις προβλέπεται ότι θα πάρει το φαινόμενο της μαζικής μετακίνησης πληθυσμών, ειδικά προς τις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης, τη δεκαετία του 1990.

Οι βασικοί παράγοντες που ωθούν στις μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών, όπως περιγράφονται σε έρευνα του **επιστημονικού συνεργάτη του ΙΝΕ/ ΓΣΕΕ**

Δ. Κατσορίδα είναι οικονομικοί και πολιτικοί.

Η έρευνα ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του τρέχοντος έτους και πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος «Ξένοι εργάτες στο Νομό Καβάλας» που χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή Ερευνών του ΤΕΙ Καβάλας και υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τους καθηγητές του εν λόγω ΤΕΙ κ.κ. **Καρασαββόγλου Α., Μαδυτινό Δ. και Νικολαϊδή Μ.**

Σε διεθνές επίπεδο οι πόλεμοι, η φτώχεια και τα δικτατορικά καθεστώτα αυξάνουν τους αριθμούς των μετακινούμενων ανθρώπων για την αναζήτηση καλύτερης τύχης.

Σύμφωνα με στοιχεία της UNESCO, 60 εκατομμύρια άνθρωποι μετακινούνται σε διάφορα σημεία του πλανήτη οδηγούμενοι από περιβαλλοντικές καταστροφές, πολέμους, εμφύλιες διαμάχες, φτώχεια και πείνα.

Στατιστικές πληροφορίες δείχνουν ότι η Υπατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) ενδιαφέρεται για περισσότερο από 18 εκατομμύρια άτομα που ζητούν καταφύγιο. Αλλη εκτίμηση είναι ότι 20 εκατομμύρια αλλοδαποί έχουν εκτοπισθεί στις δικές τους χώρες. Επιπλέον, ένας σε κάθε 134 άτομα από ένα σύνολο 5,2 δισεκατομμυρίων έχει αναγκασθεί να φύγει.

Οσον αφορά τις πιέσεις προς τις χώρες της Κοινότητας, με τη συνεχιζόμενη ροή μεταναστών εργατών από τις χώρες του Νότου και της Ανατολικής Ευρώπης, εξακολουθούν να αυξάνονται. Σε έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επισημαίνεται ότι μόνο κατά τη διάρκεια του 1989 μετανάστευσαν περισσότερο από 1,3 εκατομμύρια άτομα από την Ανατολική προς τη Δυτική Ευρώπη, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και 80.000 που υπέβαλαν αίτηση για το άσυλο.

Παράλληλα, υπάρχουν και μετανάστες από βιομηχανικές χώρες. Ο αριθμός των μεταναστών αυτών ανήλθε το 1987 σε 1,8 εκατομμύριο, που ισοδυναμεί με το 1/4, περίπου, του συνόλου των ατόμων που διαμένουν στην ΕΟΚ χωρίς να κατέχουν την υπηκοότητα ενός από τα κράτη - μέλη της. Επίσης, εκτιμάται ότι το 1988 ζούσαν στις χώρες της Κοινότητας, περίπου, 13.200.000 άτομα χωρίς να διαθέτουν ιθαγένεια της χώρας διαμονής τους. Ο αριθμός αυτός αντιπροσώπευε το 4,1% του τότε συνολικού πληθυσμού της Κοινότητας. Απ' αυτούς, τα 5.100.000 (39%) προέρχονταν από τα κράτη - μέλη, ενώ τα 8.100.000 (61%) προέρχονταν από χώρες της Αφρικής, της Ασίας, της Μέσης Ανατολής, της Λατινικής Αμερικής και από αλλού.

Το κύριο ρεύμα της μετανάστευσης το δέχονται η

Οι διαστάσεις του προβλήματος στη χώρα μας

Η ιστορική εξέλιξη της Ελλάδας δείχνει ότι υπήρξε παραδοσιακά χώρα αποστολής μεταναστών. Ομως, από τις αρχές της δεκαετίας του '70, από χώρα αποστολής εργατικού δυναμικού στις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες, μετατράπηκε σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Από τη δεκαετία του 1980, ιδιαίτερα, η Ελλάδα από χώρα αποστολής γίνεται χώρα υποδοχής μετακινούμενων πληθυσμών και συγκαταλέγεται, πλέον, στις ευρωπαϊκές χώρες που έχουν πάψει να είναι χώρες αποστολής μεταναστών.
Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας, από το 1989 μέχρι το 1994, ο αριθμός των απασχολούμενων αλλοδαπών στην Ελλάδα, με άδεια εργασίας, παρουσιάζει αύξηση (1989: 24.662 - 1994: 28.730).
Η πλειοψηφία δε των απασχολουμένων αλλοδαπών είναι άνδρες, αλλά σταδιακά αυξάνονται αριθμητικά και οι γυναίκες, με αποτέλεσμα να μειώνεται συνεχώς η διαφορά. Συμβουλευόμενοι, λοιπόν, τα στοιχεία (ΠΙΝΑΚΑΣ 1), διαπιστώνουμε ότι από τους 28.730 με άδεια εργασίας αλλοδαπούς, οι 17.040 ήταν άνδρες (1989: 16.023) και οι 11.690 γυναίκες (1989: 8.639). Οι 19.009 προέρχονταν από την Ευρώπη, οι 2.162 από την Αφρική, οι 1.308 από την Αμερική, οι 5.907 από την Ασία και οι 323 από την Αυστραλία. Οι 13.594 ήταν πολίτες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενώ οι 3.003 ήταν Ελληνες ομογενείς. Από την άποψη κλάδου οικονομικής δραστηριότητας (ΠΙΝΑΚΑΣ 2), παρατηρούμε ότι οι κατηγορίες: Εμπόριο - ξενοδοχεία - εστιατόρια, μεταφορές - επικοινωνίες και οι υπηρεσίες, απασχολούν το μεγαλύτερο αριθμό των νόμιμα απασχολούμενων αλλοδαπών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας, μέχρι τις 30/9/94 που υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες, προκύπτει ότι η κατηγορία με το μεγαλύτερο αριθμό νόμιμα απασχολούμενων αλλοδαπών, είναι ο κλάδος των υπηρεσιών (8.071 άτομα). Ακολουθούν οι αλλοδαποί που εργάζονται σε εμπόριο - ξενοδοχεία - εστιατόρια (8.032), καθώς επίσης αυτοί που εργάζονται στις μεταφορές - επικοινωνίες (4.404) και στη βιομηχανία - βιοτεχνία (3.128).

Ναυτικοί

Αύξηση παρουσιάζει και ο αριθμός των ξένων ναυτικών που υπηρετούσε ελληνικά και ελληνόκτητα εμπορικά πλοία. Συγκεκριμένα, τα ελληνικά και ελληνόκτητα πλοία που είναι συμβεβλημένα με το ΝΑΤ, απασχολούν, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία (ΕΣΥΕ - 20 Σεπτεμβρίου 1990), 10.085 αλλοδαπούς ναυτικούς (1988: 8.632 αλλοδαποί). Από αυτούς, οι 6.150 (20%) υπηρετούν σε ελληνικά μόνο πλοία, ενώ οι 3.936 (64%) υπηρετούν σε ελληνόκτητα πλοία.
Οι περισσότεροι ξένοι ναυτικοί απασχολούνται ως κατώτερο ναυτεργατικό δυναμικό, όπως προκύπτει από την Απογραφή ναυτεργατικού Δυναμικού της Στατιστικής Υπηρεσίας της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 και μάλιστα σε συγκεκριμένες ειδικότητες. Αυτές οι ειδικότητες είναι οι εξής: ναύτες (37,3%), βοηθοί θαλαμηπόλοι (65%), καθαριστές (71,1%), και λιπαντές (39%). Σύμφωνα με εκτιμήσεις οι αλλοδαποί ναυτεργάτες που δεν είναι εγγεγραμμένοι στο ΝΑΤ είναι μεταξύ 12.000 και 14.000.
Η παράνομη μετανάστευση εκτιμάται ότι φθάνει συνολικά τις 350.000 με 400.000 άτομα. Το Υπουργείο Εξωτερικών υπολογίζει ότι φιλοξενούμε, σχεδόν, 500.000 - 600.000 αλλοδαπούς που βρίσκονται παράνομα στη χώρα.
Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, υπολογίζει τους αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα στους 471.485. Από αυτούς, οι αλλοδαποί με άδεια παραμονής ανέρχονται σε 76.200, ενώ όσοι έχουν άδεια εργασίας σε 27.236. Υπολογίζεται ότι οι παράνομοι είναι 395.285, αλλά όπως οι αρμόδιοι αναγνωρίζουν, ο αριθμός αυτός δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Το ίδιο, όμως, υπουργείο εκτιμά ότι ο αριθμός των Αλβανών που παραμένουν παράνομα στην Ελλάδα είναι 200.000, περίπου.
Επίσης, σύμφωνα με πληροφορίες που προέρχονται από μέλη της πολωνικής κοινότητας στην Ελλάδα, οι Πολωνοί εργαζόμενοι χωρίς άδεια εργασίας είναι μεταξύ 80.000 και 100.000. Παρόμοια εκτίμηση κάνει και η Ομοσπονδία Οικοδόμων σε συνέντευξη Τύπου (25/9/91) με θέμα: «Το νομοσχέδιο για τους αλλοδαπούς και οι προτάσεις τη Ομοσπονδίας για τους αλλοδαπούς εργάτες». Ο κύριος τρόπος απασχόλησής τους είναι η οικοδομή και τα εστιατόρια για τους άνδρες και ως καθαρίστριες οι γυναίκες, με εξευτελιστικά, βέβαια, μεροκάματα.
Αλλες μικρότερες κοινότητες είναι των Αιγυπτίων (50.000, περίπου, από τους οποίους οι 35.000, περίπου, παράνομοι) και των Φιλιππινέζων που φθάνουν τις 40.000 άτομα. Οι Φιλιππινέζοι, μάλιστα, έχουν και αρκετές οργανώσεις στην Ελλάδα, με βασικότερη το «ΚΑSAPI».
Η πλειοψηφία τους είναι γυναίκες, οι οποίες εργάζονται ως οικιακοί βοηθοί. Οι περισσότερες είναι ανασφάλιστες και όπου τους βάζουν ΙΚΑ, αναγκάζονται από τους εργοδότες, πολλές φορές, να το πληρώνουν μισό - μισό, όπως δηλώνουν εκπρόσωποι του «ΚΑSAPI».

Ελληνες Πόντιοι

Επίσης, ένα άλλο φαινόμενο που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, είναι η μαζική είσοδος Ποντίων από την πρώην ΕΣΣΔ και Αλβανών μεταναστών. Το Εθνικό Ιδρυμα Υποδοχής και Αποκατάστασης Παλινοστούντων Ομογενών Ελλήνων (ΕΙΥΑΠΟΕ) εκτιμά ότι ο αριθμός των Ελλήνων από της ΕΣΣΔ που έχουν έρθει από το 1989 στην Ελλάδα προσεγγίζει τις 60.000. Ενας περιορισμένος αριθμός από τους Πόντιους που έχουν έρθει μέχρι τώρα στην Ελλάδα, φιλοξενούνται σε οικισμούς υποδοχής και σε μισθωμένες από το ΕΙΥΑΠΟΕ κατοικίες και ήταν μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1993 μόνο 8.207 άτομα. Αλλοι τόποι κατοικίας τους είναι η περιοχή του Μενιδίου, η Ελευσίνα κτλ. Οι συνθήκες που ζούνε είναι πολλές φορές τραγικές. Εργάζονται χωρίς ΙΚΑ, τους κυνηγά η αστυνομία σαν μικροπωλητές των νοικοκυριών τους, κατοικούν σε σπίτια όπου στοιβάζονται δύο ή και τρεις οικογένειες μαζί, ενώ οι εργοδότες τους αντιμετωπίζουν ως φθηνό εργατικό δυναμικό, όπως ακριβώς και τους αλλοδαπούς μετανάστες. Για

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΝΟΜΙΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ 1989-1994

	1989	1990	1991	1992	1993	1994
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ						
Σύνολο	24.662	27.022	29.439	33.912	29.948	28.730
Ανδρες	16.023	17.436	17.034	18.553	16.108	17.040
Γυναίκες	8.639	9.586	12.405	15.359	13.840	11.690
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ						
Ευρώπη	13.940	14.793	18.172	24.953	24.153	19.009
Αφρική	1.642	2.512	1.636	1.515	824	2.162
Αμερική	1.839	1.956	1.648	1.156	753	1.300
Ασία	6389	6.958	7.265	5.761	3.872	5.907
Αυστραλία - Ωκεανία	731	626	598	483	327	323
Ακαθόριστη	121	177	120	44	19	29
ΣΗΜΕΙΩΣΗ:						
Κοινοτικοί (Ε.Ο.Κ των 12)	8.665	10.329	13.493	19.960	19.627	13.594
Ομογενείς (από Τουρκία, Αλβανία, Κύπρο)	6.255	4.820	4.135	3.944	1.836*	1.861*
					932**	1.142**
				ΣΥΝΟΛΟ	2.828	3.003

ΠΗΓΗ: ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ - Ε.ΣΥ.Ε.
* Ομογενείς από Κύπρο 1.836 και Τουρκίας 992

ΑΡΙΘΜ. ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ 30-9-1994 ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΛΑΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΤΗΣ ΕΟΚ ΤΩΝ 12		ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ από Αλβανία Κύπρο-Τουρκία	
	Απόλυτος	Συμμ/χή	Απόλυτος	Συμμ/χή	Απόλυτος	Συμμ/χή
ΣΥΝΟΛΟ	27.606	100%	14.268	100%	2.822	100%
ΑΝΔΡΕΣ	16.013	58,0	7.734	54,2	2.033	72,0
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	11.593	42,0	6.534	45,8	789	28,0
1. Γεωργία- Κτηνοτροφία-Δάση- Αλιεία	1.254	4,5	154	1,1	21	0,7
2. Ορυχεία (Μεταλλεία-Λατομεία κτλ)	89	0,3	43	0,3	12	0,4
3. Βιομηχανία - Βιοτεχνία	3.128	11,3	1.658	11,6	426	15,1
4. Ηλεκτρισμός - Φωταέριο - Ύδρευση	77	0,3	62	0,4		
5. Οικοδομήσεις- Δημ.έργα	1.807	6,5	547	3,8	326	11,6
6. Εμπόριο - Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	8.032	2,9	4.866	34,1	801	28,4
7. Μεταφορές - Επικοινωνίες	4.404	16,0	2.688	18,8	319	11,3
8. Τράπεζες - Ασφάλειες	744	2,7	542	3,8	113	4,0
9. Υπηρεσίες	8.071	29,2	3.673	25,7	757	26,8

ΠΗΓΗ: ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ - Ε.ΣΥ.Ε.

τους Βορειοηπειρώτες δεν υπάρχει καταγραφή, ούτε προβλέποντα μέτρα για την υποδοχή και ενσωμάτωσή τους, γιατί η πολιτική του ελληνικού κράτους, ως τώρα, φαίνεται να είναι η προσπάθεια να επιστρέψουν στην Αλβανία. Από στοιχεία του ΕΙΥΑΠΟΕ φαίνεται ότι ο αριθμός των εισερχομένων κατά το 1990 έφθασε τις 6.000, ενώ στις αρχές του 1991 είχαν ήδη εισέλθει, τουλάχιστον, 15.000 άτομα. Πολύ λιγότερο ακριβείς είναι οι πληροφορίες σχετικά με τη μετανάστευση Αλβανών στην Ελλάδα.

Η εξαιρετικά δύσκολη εκτίμηση του αριθμού των μεταναστών από την Αλβανία, οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχει συνεχής μετακίνηση από και προς την Αλβανία ενός σημαντικού ποσοστού. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης εκτιμά ότι υπάρχουν 200.000, περίπου, Αλβανοί μετανάστες. Τα οικονομικά προβλήματα και η έλλειψη βασικών αγαθών στην Αλβανία, είναι οι αιτίες που οδήγησαν μεγάλους αριθμούς λαθρομεταναστών στα σύνορα με την Ελλάδα, όπως επισημαίνουν εκπρόσωποι της Αλβανικής Πρεσβείας στην Ελλάδα. Τονίζουν δε πως αν υπάρξει οικονομική ανάπτυξη στην Αλβανία, οι περισσότεροι από αυτούς θα επιστρέψουν στη χώρα τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό τους είναι ανειδίκευτοι εργάτες και απασχολούνται σε αγροτικές ή βαριές γενικά εργασίες αμειβόμενοι, μάλιστα, με πολύ χαμηλά μεροκάματα.

Οι συνθήκες ζωής και εργασίας των αλλοδαπών στην Ελλάδα

Οι συνθήκες ζωής των αλλοδαπών εργατών, ειδικά των ανειδίκευτων,είναι άθλιες. Οπως οι ίδιοι ομολογούν, έχουν πρόβλημα στέγης, ζουν σε ανθυγιεινούς χώρους πολλοί μαζί για να τα βγάλουν πέρα οικονομικά, χωρίς στοιχειώδης ανέσεις, απομονωμένοι εξαιτίας της γλώσσας και των διαφορετικών παραδόσεων και μακριά από τις οικογένειές τους. Δεν έχουν σχολεία και πολιτιστικές δραστηριότητες και των παράνομα εργαζόμενων αλλοδαπών τα παιδιά, αποκλείονται από τη διαδικασία της εκπαίδευσης. Παρ' όλα αυτά, ο αλλοδαπός μαθητικός πληθυσμός αποτελεί το 6% της μαθητικής νεολαίας. Σε ό,τι αφορά τη χώρα προέλευσης, το 49% των μαθητών αυτών προέρχεται από την τέως ΕΣΣΔ, το 24% από την Αλβανία, ενώ το υπόλοιπο από διάφορες χώρες (ΠΙΝΑΚΑΣ 3). Το μοναδικό για παιδιά μεταναστών ανεπίσημο «σχολείο» που λειτουργεί στην Ελλάδα είναι της κοινότητας των Πολωνών, με τακτική προσέλευση μαθητών όπου διδασκονται εκτός απο τα πολωνικά μαθήματα η ελληνική γλώσσα και τα αγγλικά. Συγκεντρώνονται σε υποβαθμισμένες περιοχές όπως στην Πλατεία Βάθης, στο Μεταξουργείο, στο Αιγάλεω και αλλού.

Οι συνθήκες εργασίας είναι το ίδιο άθλιες. Οι εργοδότες «πατώντας» στην ανάγκη τους για εργασία, απασχολούν αλλοδαπούς εργαζόμενους περισσότερο από το νόμιμο χρόνο σε βαριές, ανειδίκευτες, βρώμικες και κακοπληρωμένες δουλειές. Σε πολλούς τομείς της ελληνικής οικονομίας οι αλλοδαποί καλύπτουν πραγματικές ανάγκες της παραγωγής, κάνοντας δουλειές στις οπείες, πολλές φορές, αρνείται να απασχοληθεί το ντόπιο εργατικό δυναμικό. Το Εργατικό Κέντρο Αθήνας σε έρευνα του για τους ξένους εργάτες, αναφέρει ως τομείς που απασχολούνται οι αλλοδαποί, τους εξής:

- **Οικοδομές:** Απασχολούνται κυρίως Πολωνοί (15.000), Ασιάτες και 100 - 200 Τούρκοι πρόσφυγες.
- **Επισιτισμός - τουρισμός - ξενοδοχεία:** Ατομα από χώρες της ΕΟΚ που έρχονται σαν τουρίστες και εργάζονται το καλοκαίρι, μόνιμοι υπάλληλοι - στελέχη επιχειρήσεων, καθώς επίσης Ταϋλανδέζες και Πολωνέζες.
- **Μέταλλο:** Αιγύπτιοι, Πακιστανοί, μειονότητες κλπ.
- **Καθαριότητα:** Συνεργεία καθαρισμού πολυκατοικιών που απασχολούν Ιρανούς και Ιρακινούς. Επίσης, ως οικιακοί βοηθοί απασχολούνται συνήθως Ταϋλανδέζες, Αφρικάνες, Πολωνέζες.
- **Φορτοεκφορτωτές:** Απασχολούνται αρκετοί αλλοδαποί σε διάφορους βιομηχανικούς κλάδους, ως εργάτες στη λαχαναγορά κτλ.
- Εμπόριο - Υπηρεσίες: Σε τουριστικά μαγαζιά ή τουριστικά γραφεία.
- **Υγεία:** Εργάζονται αρκετές γυναίκες ως νοσηλεύτριες σε νοσοκομεία και κλινικές.
- **Θεάματα - Μπαρ:** Δουλεύουν πολλές Ταϋλανδέζες και Αφρικάνες.

Ο κλάδος των οικοδομών και της κατασκευαστικής δραστηριότητας είναι αυτός όπου απασχολείται ένα μεγάλο ποσοστό των Πολωνών και Αλβανών μεταναστών και αυτός όπου κατά κύριο λόγο έχουν βρεθεί αντιμέτωποι αλλοδαποί και Ελληνες εργαζόμενοι στην αγορά εργασίας. Η οργάνωση της κατασκευής σε μικρά συνεργεία ευνοεί την επέκταση της παράνομης ή ημιπαράνομης απασχόλησης, από τη στιγμή που ο κλάδος διέρχεται εδώ και πολλά χρόνια μια περίοδο στασιμότητας. Εργάζονται, επίσης, στα χωράφια ως εργάτες γης, στα ορυχεία, στα βενζινάδικα και στις λάντζες των εστιατορίων, στα ψαράδικα, στα χοιροστάσια και τα πτηνοτροφεία. Γενικά, τους βρίσκουμε παντού.

Ζουν με το άγχος της απόλυσης και της απέλασης, συνιστώντας έτσι ένα πειθήνιο και υπερεκμεταλλευόμενο εργατικό δυναμικό. Ανησυχητικές διαστάσεις έχει πάρει και το πρόβλημα της περίθαλψης των αλλοδαπών εργαζομένων, οι οποίοι είναι πολύ συχνά θύματα εργατικών ατυχημάτων, λόγω των επικίνδυνων εργασιών που κάνουν και των δυσκολιών που έχουν σ' ό,τι αφορά τη γλώσσα. Αντίθετα, όσα άτομα προέρχονται από τις χώρες - μέλη της Κοινότητας και εργάζονται στη χώρα μας απασχολούνται κύρια ως διευθυντικά στελέχη (8%), επιστημονικοί συνεργάτες (14,8%), υπάλληλοι γραφείου (21%), στην παροχή υπηρεσιών (23,3%) ενώ ελάχιστοι στον πρωτογενή τομέα (0,9%) και σαν τεχνίτες εργάτες (10%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ποσοστιαία κατανομή (%) του αριθμού αλλοδαπών μαθητών κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και χώρα προέλευσης (σχολ. έτος 1991-92)

Βαθμίδα εκπαίδευσης		Χώρα προέλευσης		
	Τέως Ε.Σ.Σ.Δ. %	Αλβανία %	Λοιπές Χώρες %	Σύνολο %
Α' βάθμια	51,33	24,48	23,78	79,5
Β' βάθμια	39,12	22,14	38,74	20,5
Σύνολο	49,15	23,99	26,13	100,0

Το νομικό καθεστώς στην Ελλάδα

Με το νόμο 1975/91 που αφορά τους αλλοδαπούς και τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, ουσιαστικά γίνεται εναρμόνιση της χώρας μας με τους σκληρούς νόμους των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Ετσι, ο νόμος για τους αλλοδαπούς εντάσσεται σε μια γενικότερη τάση της Ε.Ε., η οποία επιθυμεί έναν μικρότερο αριθμό προσφύγων. Ο νόμος, όμως, αφήνει πολλά κενά. Για μεν τις υποχρεώσεις των αλλοδαπών είναι πάρα πολύ σαφής, ενώ για τις υποχρεώσεις το ελληνικού κράτους προς τους αλλοδαπούς εργαζόμενους είναι ασαφής. Ο νόμος, λοιπόν, ο οποίος κυκλοφόρησε με τον τίτλο (Αστυνομικός έλεγχος των μεθοριακών διαβάσεων, είσοδος, παραμονή εργασία και απελάσεις αλλοδαπών και διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων), αναγορεύει σε μονοκράτορα τον εκάστοτε υπουργό Δημόσιας Τάξης και του δίνει αρμοδιότητες νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας. Αγνοεί και παραβλέπει τόσο στο πνεύμα του όσο και στη φραστική του διατύπωση, διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες έχει προσχωρήσει η χώρα μας, με συνέπεια ακόμα και η διατύπωσή του - πόσο μάλλον η εφαρμογή του - να συνιστά παραβίαση στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συγκεκριμένα, ο νόμος σχετικά με τους αλλοδαπούς προβλέπει τα εξής:

• Ο υπουργός Δημόσιας Τάξης λειτουργεί σαν εκτελεστική εξουσία και κάθε απόφαση που αφορά αίτημα αλλοδαπού εκδίδεται από αυτόν.

•Δίνεται η δυνατότητα στους κατά τόπους αστυνομικούς διοικητές των συνοριακών διαβάσεων να απελαύνουν οποιονδήποτε αλλοδαπό στη χώρα προέλευσής του, αν δε φέρει τα απαραίτητα έγγραφα, χωρίς να γίνεται εξαίρεση ούτε καν για πολιτικούς φυγάδες.

•Ποινικοποιείται η παράνομη είσοδος και εργασία στη χώρα αλλοδαπού, ενώ απαγορεύεται σε αλλοδαπούς που ζουν νόμιμα να φέρουν και τα παιδιά τους, αν αυτά είναι πάνω από 21 χρόνων.

• Προτιμώνται για την κάλυψη κενής θέσης εργασίας, από τους αλλοδαπούς, οι ημεδαποί, οι κοινοτικοί υπήκοοι και οι ομογενείς.

•Υποχρεώνεται ο κάθε αλλοδαπός μετά τη συμπλήρωση του 5ου έτους παραμονής από την ημερομηνία της αρχικής εισόδου, να εγκαταλείψει μέσα σε ένα μήνα την ελληνική επικράτεια, διαφορετικά απελαύνεται.

•Η αλλαγή θέσης εργασίας από τον αλλοδαπό απαιτεί απόφαση του υπουργού Εργασίας, ενώ η παράνομη εργασία αλλοδαπού δεν οδηγεί, μόνο, στην τιμωρία του εργοδότη, αλλά και στην τιμωρία του αλλοδαπού εργαζόμενου.

•Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, καθώς και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούνται να μη δέχονται για εξέταση αίτημα αλλοδαπού που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια αν δεν έχει άδεια παραμονής.

Βασικά, αυτός ο νόμος θέλει να αντιμετωπίσει ένα υπαρκτό κοινωνικό πρόβλημα με ακόμα περισσότερη καταστολή, μέσα από την αύξηση της τιμής του προστίμου για τους εργοδότες και τους αλλοδαπούς, με τις απελάσεις και τον αυταρχισμό και με την απαγόρευση της εισόδου των αλλοδαπών εργαζομένων που στις σημερινές συνθήκες είναι πρακτικά αδύνατο να ανακοπεί. Γιατί, όσο πιο σκληρή είναι η νομοθεσία, τόσο μεγαλύτερα είναι τα κίνητρα που ευνοούν την παράνομη μεταφορά αλλοδαπών, και την εξαγορά της ποινής από τους εργοδότες ή το «λάδωμα», ωστε θα εξακολουθεί να υπάρχει και να ανθεί αυτό το σύγχρονο δουλεμπόριο.

Η κατάσταση αυτή που έχει δημιουργηθεί εξαιτίας της ασάφειας του νόμου και της αδιαφορίας του ελληνικού κράτους για τα δικαιώματα των αλλοδαπών εργαζομένων, έχει ως συνέπεια οι αρμόδιες υπηρεσίες να εφαρμόζουν πρακτικές σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες, χωρίς καμία συνεννόηση μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να βγαίνουν αντιφατικές πολλές φορές, αποφάσεις και εγκύκλιοι.

Συγκεκριμένα, μια τέτοια αντίθεση έχει υπάρξει μεταξύ του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Στο πρώτο ανήκει το ΙΚΑ, το οποίο είχε αποφασίσει να υπάγονται στην ασφάλισή του και αλλοδαποί εργαζόμενοι χωρίς άδεια εργασίας, έτσι ώστε να εισπράττει ασφαλιστικές εισφορές από τους εργοδότες και τις επιχειρήσεις που απασχολούν αλλοδαπούς. Ομως, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με εγκύκλιό του στις 3/12/92 απαγορεύει σε υπηρεσίες του δημοσίου τομέα, καθώς και σε νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου να δέχονται για εξέταση οποιοδήποτε αίτημα αλλοδαπού που βρίσκεται στην Ελλάδαχωρίς άδεια παραμονής.

Αίτημα όπως η έκδοση βιβλιαρίου ασθενείας, η χορήγηση παροχών κλάδου ασθένειας και μητρότητας σε είδος και σε χρήμα, η χορήγηση παροχών συντάξεων κτλ.. Δηλαδή, οι εργοδότες μπορούν να συνεχίσουν να πληρώνουν τις ασφαλιστικές εισφορές στο ΙΚΑ που βαρύνουν τους ίδιους και τους παράνομα εργαζόμενους αλλοδαπούς, αλλά οι αλλοδαποί αυτοί δεν μπορούν να ζητήσουν (οποιαδήποτε παροχή σε είδος ή σε χρήμα).

Ανεργία και ρατσισμός

Οι οικονομικές αναταραχές που προκλήθηκαν από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σε ευρωπαϊκή κλίμακα, είχαν σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Μια διπλή αγορά εργασίας έχει δημιουργηθεί. Η ευρωπαϊκή κοινωνία διαιρείται σε μια «ευημερούσα πλειοψηφία», η οποία ακόμα διατηρεί την εργασία της και σε μια «μειοψηφία» που συνεχώς περιθωριοποιείται.
Οι κοινωνικές ομάδες που κινδυνεύουν περισσότερο είναι οι ανειδίκευτοι, οι νέοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι και οι μειονότητες. Η ανεργία λοιπόν, γίνεται το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της κοινωνίας μας.
Την ευμάρεια της περιόδου 1985 - 90 διαδέχτηκε η οικονομική ύφεση, δημιουργώντας 18 εκατομμύρια ανέργους στην Ευρωπαϊκή Ενωση, με κίνδυνο να πλησιάσουν τα 30 εκατομμύρια στο τέλος του αιώνα. Από τους άνεργους αυτούς, το μεγαλύτερο μέρος είναι νέοι και γυναίκες. Το 50%, μάλιστα, των ανέργων της Ε.Ε. είναι άνεργοι περισσότερο από δύο χρόνια, ενώ για τη σταθεροποίηση της ανεργίας απαιτείται ανάπτυξη της τάξης του 3%.
Βέβαια, το πρώτο επιχείρημα που προβάλλουν πάντα τα ρατσιστικά κινήματα είναι ότι «οι ξένοι μας παίρνουν τις δουλειές». Εκτός, όμως, από το πρόβλημα της ανεργίας, άλλες επιπλέον συνήθεις δικαιολογίες που προβάλλονται είναι ότι οι αλλοδαποί συμβάλλουν κατά πολύ και στην αύξηση της εγκληματικότητας.
Είναι γεγονός ότι σ' αυτές τις απλοποιημένες λογικές δεν έχει δοθεί ουσιαστική απάντηση.
Ας επιχειρήσουμε, όμως, να έλθουμε στην ουσία του προβλήματος. Οι υποστηρικτές του πρώτου επιχειρήματος θεωρούν ότι οι μετανάστες εκτός του ότι είναι υπεύθυνοι για την ανεργία των «ιθαγενών» εργαζομένων, ταυτόχρονα, τους θεωρούν υπεύθυνους για τα χαμηλά ημερομίσθια εφ' όσον ασκούν πιέσεις για μείωση των μισθών και για τη διατήρηση της παραοικονομίας επειδή απασχολούνται κυρίως στη δεύτερη αγορά εργασίας. Ετσι,ισχυρίζονται ότι εάν οι μετανάστες φύγουν, οι θέσεις αυτές θα καλυφθούν από «ντόπιους» εργαζόμενους, οι μισθοί θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα και δε θα έχουμε αυξημένη ανεργία. Σ' αυτές τις απόψεις μπορούμε να αντιτάξουμε τα εξής: Κατ' αρχάς η αγορά εργασίας εξαρτάται άμεσα από την αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας, γι' αυτό είναι λάθος να την εξετάζουμε μεμονωμένα.
Σε ό,τι αφορά, λοιπόν, τους παράγοντες που σχετίζονται με τη χώρα υποδοχής μεταναστών, αυτοί οι παράγοντες είναι η ζήτηση εργατικών χεριών και γενικότερα η ανάγκη συνεχούς τροφοδότησης εργατικού δυναμικού σε μακροχρόνια βάση για την οικονομική ανάπτυξη. Διότι, η συμμετοχή τους στην παραγωγή δημιουργεί το εισόδημά τους (μισθός), το οποίο ένα μέρος του θα καταναλωθεί εντός της χώρας υποδοχής για την αγορά καταναλωτικών αγαθών, άρα ενισχύεται με αυτό τον τρόπο η συνολική ζήτηση, ενώ το υπόλοιπο θα πάει υπό μορφή εμβασμάτων στη χώρα από όπου προέρχονται και το οποίο μπορεί να αποτελέσει μέρος της ζήτησης προϊόντων της χώρας υποδοχής από τη χώρα προέλευσης των αλλοδαπών. Συνεπώς, η μετανάστευση αποτελεί θετικό παράγοντα όσον αφορά την αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας, συμβάλλοντας παράλληλα στην αύξηση της παραγωγής. Σε πολλούς δε τομείς της οικονομίας οι μετανάστες καλύπτουν πραγματικές ανάγκες της παραγωγής, επειδή ακριβώς οι Ελληνες εργαζόμενοι αποφεύγουν να εργασθούν σε εργασίες που θεωρούνται ανθυγιεινές, επικίνδυνες ή κακοπληρωμένες (μεταλλεία, καθαριστές, κατώτερο προσωπικό νοσοκομείων, πτηνοτροφεία, βουστάσια - χοιροστάσια, αλιεία, γεωργία, οικιακοί βοηθοί κτλ.).

Χαμηλά επίπεδα μισθών

Ετσι, οι εργοδότες δεν προσλαμβάνουν μετανάστες επειδή τους προσφέρουν λιγότερα χρήματα, προσλαμβάνουν εργαζόμενους (που τυχαίνει

να είναι μετανάστες), οι οποίοι δέχονται να εργασθούν σε αυτά τα χαμηλά επίπεδα μισθού. Τα επίπεδα μισθού είναι χαμηλά όχι γιατί υπάρχουν μετανάστες, αλλά επειδή υπάρχουν εργαζόμενοι (που τυχαίνει να είναι και οι μετανάστες), οι οποίοι λόγω της φτώχειας και της οικονομικής εξαθλίωσης δέχονται να δουλέψουν με αυτά τα λίγα χρήματα. Εξάλλου δεν έχουν και άλλη επιλογή. Οι μισθοί, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης, δεν καθορίζονται από κοινού από τους εργοδότες και τους εργαζόμενους, αλλά κυρίως μόνο από τους εργοδότες.

Σε ό,τι αφορά το χώρο της παραοικονομίας, όπου συνήθως συναντάται ο μεγαλύτερος αριθμός μεταναστών, η άποψη ότι η παραοικονομία διατηρείται επειδή απασχολούνται μετανάστες είναι λάθος. Διότι οι μετανάστες βρίσκουν εργασία επειδή υπάρχει η παραοικονομία και όχι το αντίθετο. Εξάλλου, η παραοικονομία έχει σχέση με την ανάπτυξη του καπιταλισμού, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι στις παραοικονομικές δραστηριότητες οι μετανάστες αποτελούν την πλειοψηφία.

Ο μετανάστης, συνεπώς, δε λειτουργεί ως υποκατάστατο του ιθαγενή εργαζόμενου στην αγορά εργασίας. Εμείς τον βλέπουμε ως τέτοιο μόνο και μόνο γιατί έχει διαφορετικά φυλετικά και εθνικά χαρακτηριστικά. Εάν το άτομο που εργάζεται με χαμηλότερο μισθό ή σε παραοικονομικές δραστηριότητες είναι ομοεθνής, τότε κανείς δεν αντιδρά και κανείς δε σκέφτεται να τον εκδιώξει από τη χώρα, γιατί είναι μέρος αυτής της χώρας. Τον μετανάστη θέλουμε να τον διώξουμε γιατί θεωρούμε ότι ως αλλοεθνής δεν ανήκει στη χώρα μας. Το ζήτημα, λοιπόν, που τίθεται είναι ότι η εξασφάλιση των δικαιωμάτων των αλλοδαπών, συνδέεται άμεσα και με το ζήτημα των δικαιωμάτων των Ελλήνων εργαζομένων που εργάζονται στη μαύρη αγορά εργασίας. Διότι, η προσπάθεια εξεύρεσης

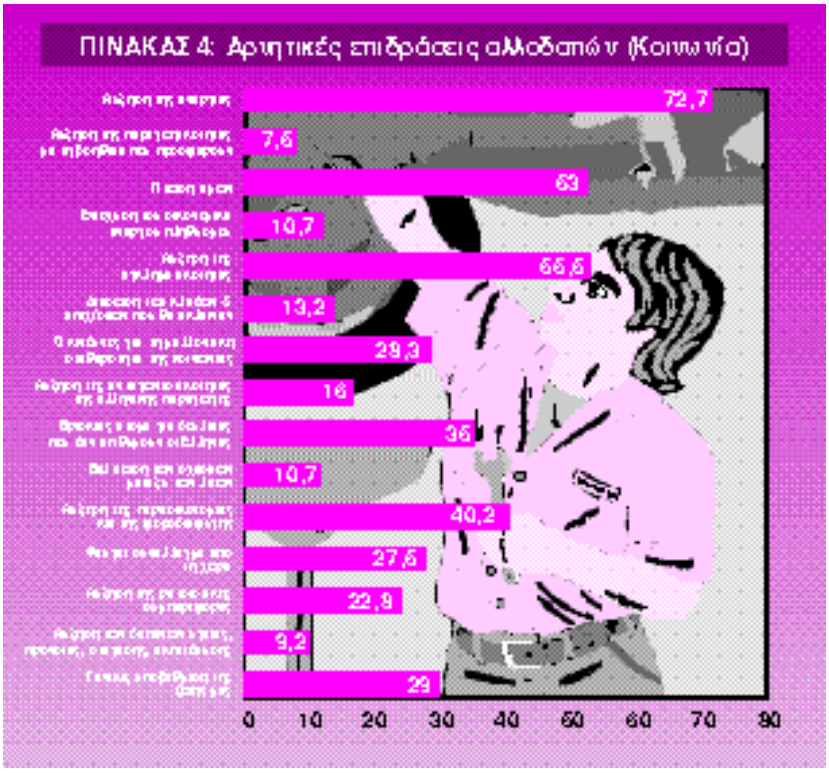

φθηνής και ανασφάλιστης εργατικής δύναμης, αποτελεί μια γενικευμένη συμπεριφορά στην ελληνική κοινωνία, που αποβλέπει όχι μόνο στην εκμετάλλευση των αλλοδαπών εργατών, αλλά και των Ελλήνων.

Σφυγομετρήσεις

Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι ο φασισμός, ο εθνικισμός, ο ρατσισμός και η ξενοφοβία έχουν μπει στο «χρονοντούλαπο της ιστορίας» όταν έχει αρχίσει να αναπτύσσεται επικίνδυνα και στη χώρα μας, παρουσιάζοντας φαινόμενα παρόμοια με αυτά της Δυτικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα, οι σφυγμομετρήσεις δείχνουν τα εξής:

- Το 60% θεωρεί τους μετανάστες αρνητικό παράγοντα για την ελληνική κοινωνία, ενώ το 53% θεωρεί ως ιδιαίτερα αρνητικές τις επιπτώσεις από την παρουσία των αλλοδαπών στην ελληνική οικονομία.
- Το 72,7% εκτιμά ότι η παρουσία των αλλοδαπών επιδρά στην αύξηση της ανεργίας, το 55% θεωρεί ότι συμβάλλει στην αύξηση της εγκληματικότητας, ενώ ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό (53% εκτιμά ότι η παρουσία των αλλοδαπών οδηγεί σε πτώση των μισθών (ΠΙΝΑΚΑΣ 4).

Τα συμπεράσματα αυτά προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από έρευνα που διεξήγαγε η εταιρεία «Κάπα Research» στο λεκανοπέδιο της Αττικής (Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1995), για λογαριασμό του Εργατικού Κέντρου Αθήνας (ΕΚΑ), με αντικείμενο τις εντυπώσεις της κοινής γνώμης για την παρουσία των αλλοδαπών στην Ελλάδα.Επίσης, από άλλη έρευνα της Opinion, η οποία έγινε για το Ιδρυμα Μελετών Λαμπράκη (από 20/1 έως 20/2/1993) και χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε., προκύπτει ότι ρατσισμός, ξενοφοβία, αντισημιτισμός και μισαλλοδοξία υπάρχουν στην Ελλάδα σε μεγάλη έκταση. Ετσι, το 1993:

- 90% των Ελλήνων πίστευαν ότι (οι ξένοι στη χώρα μας παίρνουν τις δουλειές) και 84% πίστευαν ότι (πολλοί από τους ξένους που ζουν στην Ελλάδα αποτελούν δημόσιο κίνδυνο).
- 89% των Ελλήνων αντιπαθούσαν τους Τούρκους, ενώ 76% αντιπαθούσαν τους Αλβανούς.
- 62% των Ελλήνων αντιπαθούσαν τους Τούρκους της

Δυτικής Θράκης και 52% ήθελαν «να πάνε όλοι στην Τουρκία».
- 57% των Ελλήνων αντιπαθούσαν τους Εβραίους και 55% τους Τσιγγάνους.
- 38% των Ελλήνων αντιπαθούσαν τους Σλάβους. Ομως και τα αποτελέσματα δημοσκόπησης του Ευρωβαρόμετρου του Ιουνίου 1993, δείχνουν πως η ελληνική κοινή γνώμη είναι περισσότερο ρατσιστική και ξενόφοβη από τις άλλες ευρωπαϊκές. Συγκεκριμένα, μόνο το 21% των Ελλήνων θεωρούσαν την ανοχή και το σεβασμό των άλλων μεταξύ των σημαντικότερων αξιών που πρέπει να ενθαρρύνουν οι γονείς στα παιδιά (έναντι 42 - 46% στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες), ενώ 28% των Ελλήνων θεωρούσαν ενοχλητική για την καθημερινή ζωή τους την παρουσία στην κοινωνία τους ατόμων με διαφορετική εθνικότητα (έναντι 6 - 21% στις άλλες χώρες της Ε.Ε.).

Ομως και η ψυχρή λογική των αριθμών δεν επιβεβαιώνει τη βολική αυτή άποψη «(περί αυξημένης εγκληματικότητας των μεταναστών».

Αντίθετα, τα στοιχεία δείχνουν ότι παρά τη συνολική αύξηση της εγκληματικότητας κατά τα έτη 1990 - 92, που υπήρξε η περίοδος της μαζικής εισόδου των λαθρομεταναστών στην Ελλάδα, η συμμετοχή των αλλοδαπών σ' αυτήν ήταν μόλις 1,1% - 1,4% ενώ ταυτόχρονα, αποτελούν το 10% περίπου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Μάλιστα, τα επιστημονικά συμπεράσματα ερευνών αποδίδουν την υψηλή συμμετοχή τους στη διάπραξη, κύρια, οικονομικών εγκλημάτων, στο δεδομένο πως πολλοί είναι άνεργοι και αντιμετωπίζουν οξυμένα προβλήματα επιβίωσης (όπως είναι η στέγαση), στερούμενοι ακόμα και των αναγκαίων οικονομικών μέσων για να ζήσουν.

Προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος

Η εφαρμογή μιας πολιτικής κοινωνικής προστασίας (ασφάλεια,περίθαλψη, στέγαση, μόρφωση, συνδικαλισμός, κτλ) και εκτεταμένης νομιμοποίησης των παράνομων αλλοδαπών, αποτελούν σημαντικά μέσα καταπολέμησης της μαύρης αγοράς εργασίας και της παραοικονομίας, παρ' ότι δεν κατορθώνουν να την εξαλείψουν. Προτάσεις ανάλογες προς αυτή την κατεύθυνση έχουν επεξεργαστεί, αρκετές φορές, διάφοροι φορείς (συνδικάτα, σύλλογοι, επιτροπές προστασίας των αλλοδαπών κτλ.) και επιστημονικά κέντρα.

Σε γενικές γραμμές αυτές οι προτάσεις είναι οι εξής:

- Να νομιμοποιηθούν όλοι οι αλλοδαποί που βρίσκονται στην Ελλάδα και να τους χορηγηθεί άδεια παραμονής και εργασίας, ανεξάρτητα από τον τρόπο που ήρθαν στη χώρα.
- Να τους εξασφαλιστούν πλήρη ασφαλιστικά και εργασιακά δικαιώματα (στέγαση, περίθαλψη, ασφάλεια, πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης).
- Να έχουν το δικαίωμα πρόσκλησης και της οικογένειάς τους.
- Να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στα δικαστήρια για την παροχή προστασίας, καθώς επίσης το δικαίωμα αναφοράς στις αρχές.
- Να θεσπιστούν αυστηρές ποινές για τους εργοδότες που παραβιάζουν τα δικαιώματα των αλλοδαπών εργατών και για όσους επιθυμούν να τους φέρουν παράνομα στην Ελλάδα.
- Να υπάρχει ίση εφαρμογή των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας και προστασία των κατώτερων ορίων μισθού, ημερομισθίων και του ωραρίου.
- Η πολιτεία να τους παρέχει οικονομική και τεχνική βοήθεια για την ίδρυση κοινοτήτων, συλλόγων κτλ.
- Να κατοχυρωθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα και μετά από ένα ορισμένο διάστημα παραμονής τους στη χώρα να αποκτούν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Ηδη, στην Ολλανδία, τη Δανία και την Ιρλανδία ισχύει το δικαίωμα ψήφου για τις δημοτικές εκλογές σε όλους τους μετανάστες.
- Να δημιουργηθεί υπηρεσία ενημέρωσης και προστασίας αλλοδαπών και πάψουν να υπάγονται στο Κέντρο Αλλοδαπών της Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Η υπηρεσία αυτή σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς (κράτος, συνδικάτα, τοπική αυτοδιοίκηση κτλ.), θα ενημερώνει τους αλλοδαπούς για τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν, την κατάσταση στην αγορά εργασίας και τα δικαιώματά τους.

Θα μεριμνά για την κοινωνική τους ένταξη και θα φροντίζει ώστε να μην προσβάλλεται η πολιτιστική τους ταυτότητα και τα βασικά τους δικαιώματα. Θα καταρτίζει, σε συνεργασία με άλλους φορείς, ειδικά προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και επαγγελματικής κατάρτισης και ειδίκευσης. Θα επαγρυπνεί για την πάταξη εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας και θα παρεμβαίνει για την επίλυση των προβλημάτων τους.

Με τη θέσπιση των παραπάνω αρχών, μπορεί να καλυφθεί ένα κενό θεσμικών ρυθμίσεων, τις οποίες έχει ανάγκη η ελληνική κοινωνία, ώστε να μην κυριαρχήσει ένας έρπων ρατσισμός που υπάρχει.

Επιπλέον, η παροχή οικονομικής ενίσχυσης, η μεταφορά πόρων από τις πλούσιες στις φτωχές χώρες, καθώς επίσης η κατάργηση του χρέους των χωρών του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου, είναι τα μόνα ικανά μέτρα που μπορούν να ανακόψουν τη μεταναστευτική πίεση.

Προγράμματα συνδικαλιστικής επιμόρφωσης

Πιλοτικό πρόγραμμα συνδικαλιστικής επιμόρφωσης θέτουν σε εφαρμογή τον Οκτώβριο, το Ινστιτούτο Εργασίας και η ΓΣΕΕ. Τα θέματα που θα καλύψουν τα σεμινάρια είναι: η συλλογική διαπραγμάτευση, η κοινωνική ασφάλιση και οι γενικές αρχές του συνδικαλισμού και τα συνδικαλιστικά δικαιώματα. Τα σεμινάρια θα είναι εβδομαδιαίας διάρκειας (Δευτέρα -Παρασκευή) από 4-8 το απόγευμα και σε αυτά θα συμμετέχουν ομάδες συνδικαλιστών μέχρι 20 ατόμων.

Η επιλογή των συμμετεχόντων θα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Ε. στα πλαίσια κριτηρίων που θα είναι: η ενασχόληση με το συγκεκριμένο αντικείμενο - θέμα του σεμιναρίου, η προσφορά και εκδήλωση ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο πρόγραμμα, η μακρόχρονη προοπτική του συμμετέχοντος στο συνδικαλιστικό κίνημα, η ισότιμη εκπροσώπηση ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, κλάδων οικονομικής δραστηριότητας και των δύο φύλων.

Ειδικότερα το πρόγραμμα των σεμιναρίων έχει ως εξής:

• **Σεμινάριο για την κοινωνική ασφάλιση** (7-11/10/96). Το περιεχόμενο του σεμιναρίου θα αφορά ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης με την ανάλυση της ελληνικής και διεθνούς εμπειρίας σε συνδυασμό με τις διαμορφούμενες τάσεις. Στόχος θα είναι η επιμόρφωση συνδικαλιστικών στελεχών που συμμετέχουν ως εκπρόσωποι των εργαζομένων σε ασφαλιστικούς φορείς.

• **Πέντε σεμινάρια για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις** στις ημερομηνίες:
11-15/11/1996, 9-13/12/1996, 6-10/2/1997, 12-16/3/1997 και 2-6/4/1997.

Το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει την ανάλυση, του θεσμικού πλαισίου, την πρακτική των συλλογικών διαπραγματεύσεων, τη διεθνή και ελληνική εμπειρία και την εμβάθυνση σε ειδικότερα θεσμικά ζητήματα που συνδέονται με τη διαπραγμάτευση (απασχόληση, χρόνος εργασίας, παραγωγικότητα, κατάρτιση κ.λ.π.).

Στόχος είναι να επιμορφωθούν στα πέντε αυτά σεμινάρια 100 συνδικαλιστικά στελέχη όλων των βαθμίδων.

• **Γενικές αρχές συνδικαλισμού και τα συνδικαλιστικά δικαιώματα** 16-20/1/1997.

Το περιεχόμενο του σεμιναρίου θα περιλαμβάνει βασικά ζητήματα της συνδικαλιστικής δράσης, ζητήματα ιστορίας του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος, τις γενικές αρχές για τα συνδικαλιστικά δικαιώματα, τη συλλογική διαπραγμάτευση και την απεργία, και τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού και διεθνούς συνδικαλιστικού κινήματος.

Στόχος είναι, η επιμόρφωση νέων συνδικαλιστών μέχρι 30 ετών.

Δραστηριότητες

Σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων καθώς και δραστηριοτήτων σε Ελλάδα αλλά και σε χώρες των Βαλκανίων και της Ευρώπης πραγματοποιήθηκαν τους προηγούμενους δύο μήνες είτε με τη συμμετοχή είτε με την κύρια οργάνωση του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ.

Αναλυτικά μπορούμε να σημειώσουμε τα εξής:

ΙΤΑΛΙΑ

Διαπεριφερειακή Συνδικαλιστική Επιτροπή (ΔΣΕ) συνδικάτων της Δυτικής Ελλάδος και της Νοτιοανατολικής Ιταλίας συγκροτήθηκε κατά τη διάρκεια συνάντησης που έγινε στο Πρίντεζι της Ιταλίας στις 11 - 13 Ιουλίου. Στη συνάντηση από ελληνικής πλευράς συμμετείχαν ο Χρ. Λιακόπουλος μέλος της Ε.Ε. της ΓΣΕΕ και πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Πάτρας, ο Δ. Στρατούλης μέλος της διοίκησης της ΓΣΕΕ και αντιπρόεδρος του ΙΝΕ, ο Γ. Ντάσσης υπεύθυνος διεθνών σχέσεων του Ινστιτούτου, ο Γ. Ρωμανιάς μέλος της διοίκησης του ΙΝΕ, ο διοικητής του ΟΑΕΔ Ρ. Σπυρόπουλος και οι πρόεδροι των Εργατικών Κέντρων της Δυτικής Ελλάδας.

Η γενική συνέλευση της Δ.Σ.Ε. θα απαρτίζεται από 30 άτομα (15 Ελληνες και 15 Ιταλούς), θα έχει εξαμελές προεδρείο (3 Ελληνες, 3 Ιταλούς) και ο πρόεδρος θα εναλλάσσεται ανά έτος μεταξύ των δύο χωρών.

Πρώτος πρόεδρος αναδείχτηκε ο Χρήστος Λιακόπουλος ενώ η πρώτη γενική συνέλευση ορίσθηκε για τον ερχόμενο Οκτώβριο στην Αρχαία Ολυμπία.

Η Διαπεριφερειακή Συνδικαλιστική Επιτροπή θα αναλαμβάνει κοινές δράσεις για την ανάπτυξη των δύο περιοχών ενώ σε πρώτη φάση συμφωνήθηκε η υποβολή κοινής αίτησης για την ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού (αρχαιολογικά πάρκα) στα πλαίσια του κοινοτικού προγράμματος ΙΝΤΕΡΕΝΙΚ.

ΠΑΤΡΑ

Στις 19 Ιουνίου η Πρόεδρος του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ Πόπη Τσουκάτου και ο αντιπρόεδρος Δημήτρης Στρατούλης παραβρέθηκαν στην εκδήλωση που διοργανώθηκε στην Πάτρα από το περιφερειακό ΙΝΕ Δυτικής Ελλάδας για το κλείσιμο των πέντε προγραμμάτων κατάρτισης που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του περιφερειακού σκέλους.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν εκπρόσωποι της Νομαρχιακής και τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Πάτρας Χρήστος Λιακόπουλος, πολλοί συνδικαλιστές και εργαζόμενοι και όλοι οι εκπαιδευόμενοι, οι οποίοι και παρέλαβαν τα πτυχία τους.

Στην εκδήλωση ο πρόεδρος του ΙΝΕ Δ. Ελλάδας Αλ. Μπάρλος ανέλυσε τα προγράμματα κατάρτισης που υλοποιήθηκαν με τον συντονισμό του επιστημονικού συνεργάτη του Ινστιτούτου Θ. Λουλούδη.

του ΙΝΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη

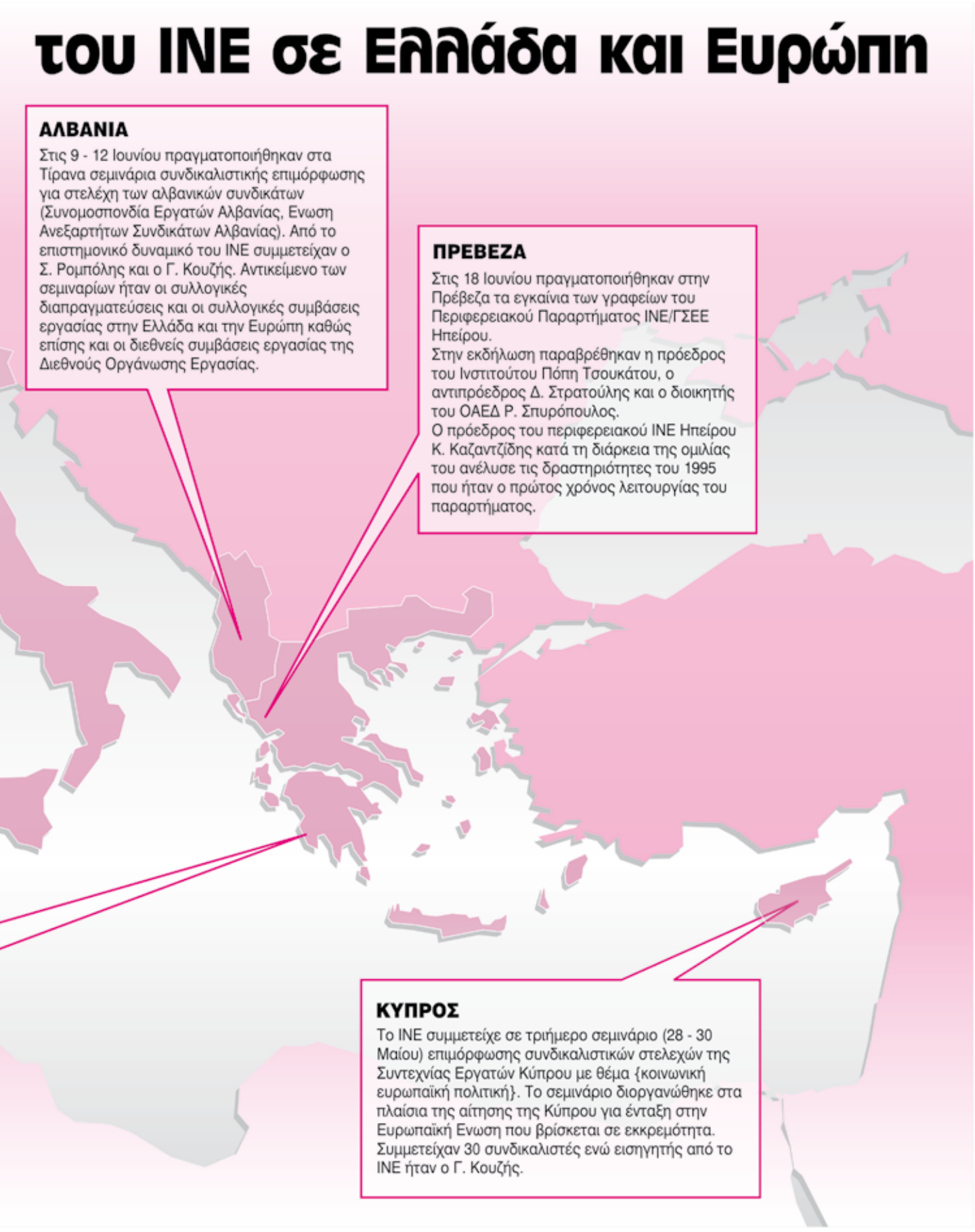

ΑΛΒΑΝΙΑ

Στις 9 - 12 Ιουνίου πραγματοποιήθηκαν στα Τίρανα σεμινάρια συνδικαλιστικής επιμόρφωσης για στελέχη των αλβανικών συνδικάτων (Συνομοσπονδία Εργατών Αλβανίας, Ενωση Ανεξαρτήτων Συνδικάτων Αλβανίας). Από το επιστημονικό δυναμικό του ΙΝΕ συμμετείχαν ο Σ. Ρομπόλης και ο Γ. Κουζής. Αντικείμενο των σεμιναρίων ήταν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη καθώς επίσης και οι διεθνείς συμβάσεις εργασίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

ΠΡΕΒΕΖΑ

Στις 18 Ιουνίου πραγματοποιήθηκαν στην Πρέβεζα τα εγκαίνια των γραφείων του Περιφερειακού Παραρτήματος ΙΝΕ/ΓΣΕΕ Ηπείρου.
Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν η πρόεδρος του Ινστιτούτου Πόπη Τσουκάτου, ο αντιπρόεδρος Δ. Στρατούλης και ο διοικητής του ΟΑΕΔ Ρ. Σπυρόπουλος.
Ο πρόεδρος του περιφερειακού ΙΝΕ Ηπείρου Κ. Καζαντζίδης κατά τη διάρκεια της ομιλίας του ανέλυσε τις δραστηριότητες του 1995 που ήταν ο πρώτος χρόνος λειτουργίας του παραρτήματος.

ΚΥΠΡΟΣ

Το ΙΝΕ συμμετείχε σε τριήμερο σεμινάριο (28 - 30 Μαίου) επιμόρφωσης συνδικαλιστικών στελεχών της Συντεχνίας Εργατών Κύπρου με θέμα {κοινωνική ευρωπαϊκή πολιτική}. Το σεμινάριο διοργανώθηκε στα πλαίσια της αίτησης της Κύπρου για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ενωση που βρίσκεται σε εκκρεμότητα. Συμμετείχαν 30 συνδικαλιστές ενώ εισηγητής από το ΙΝΕ ήταν ο Γ. Κουζής.

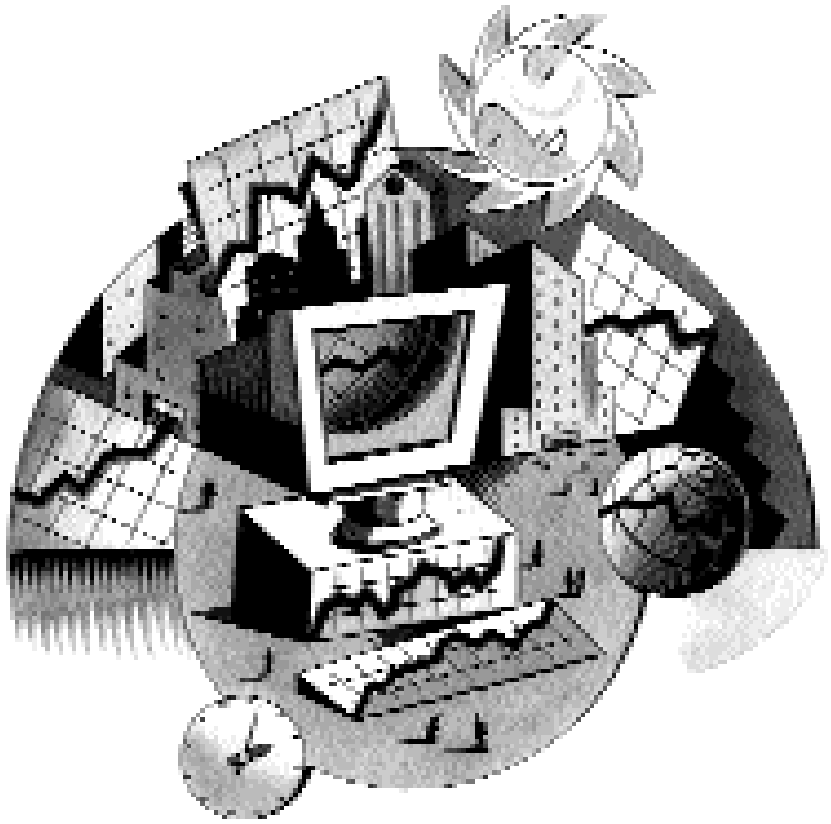

Διεθνής Διάσκεψη για την άμεση συμμετοχή

Στις 4 - 5 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στη Λισαβώνα η δεύτερη διεθνής Διάσκεψη για την άμεση συμμετοχή που οργάνωσε το Ιδρυμα για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης. Στη διάσκεψη συμμετείχαν οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) με τριμερούς σύνθεσης αντιπροσωπείες (συνδικάτα, εργοδότες, Κράτος). Τα ελληνικά συνδικάτα εκπροσώπησαν οι Σ. Λαιμός (Αναπλ. Γενικός Γραμματέας της Γ.Σ.Ε.Ε.), Γ. Κουζής (ΙΝ.Ε./Γ.Σ.Ε.Ε.) και Α. Κοντολέων (Σωματείο Hueck).

Αντικείμενο των συζητήσεων ήταν η πορεία της άμεσης συμμετοχής στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στη Ν. Ευρώπη όπου παρουσιάζεται διαφοροποίηση σε σχέση με τις χώρες του Βορρά. Ειδικότερα η έννοια της άμεσης συμμετοχής διακρίνεται από την έμμεση και αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση. Οι εργαζόμενοι επικοινωνούν άμεσα με τον εργοδότη για ζητήματα ανταγωνιστικότητας και εργασιακών σχέσεων χωρίς να μεσολαβεί συνδικάτο, συμβούλιο εργαζομένων, επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας.

Οι πρακτικές αυτές που συνδέονται με ατομικές ή ομαδικές διαδικασίες (π.χ. κύκλοι ποιότητας) και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και που προωθούνται είτε με πρωτοβουλίες του εργοδότη είτε και των ίδιων των εργαζομένων εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για το μέλλον των εργασιακών σχέσεων όταν παρακάμπτοντας τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς περιορίζονται σε μονόπλευρες προβληματικές και αδιαφορούν για τυχόν αρνητικές παρενέργειες.

Στις χώρες του Νότου οι πρακτικές αυτές δεν είναι τόσο συνηθισμένες όσο στον ευρωπαϊκό Βορρά προερχόμενες κατά κύριο λόγο από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, εντοπίζονται δε σε πολυεθνικές και μεγάλες επιχειρήσεις χωρίς ωστόσο να σημαίνει ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν παρέχουν αντικειμενικά τη δυνατότητα προώθησης τέτοιων πρακτικών όπου οι διαπροσωπικές σχέσεις προσωπικού και εργοδοσίας ευνοούνται.

Οι εμπειρίες που αναπτύχθηκαν παρουσίασαν στοιχεία μίας μονόπλευρης επιμονής σε θέματα ανταγωνιστικότητας σε συνδυασμό με μία επιλεκτική και όχι καθολική αξιοποίηση της έννοιας των ανθρώπινων πόρων.

Το συμπέρασμα που προέκυψε είναι η ανάγκη εμπλοκής των αντιπροσωπευτικών θεσμών (συνδικάτων, συμβουλίων εργαζομένων, κ.λ.π.) σε θέματα παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας κατοχυρώνοντας και την έννοια της κοινωνικής διάστασης.

Σε αυτά τα πλαίσια θα μπορούσε να λειτουργήσει και η άμεση συμμετοχή σαν συμπληρωματική μορφή της προηγούμενης διαδικασίας.

Σε αντίθετη περίπτωση υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο παράκαμψης των αντιπροσωπευτικών θεσμών με προφανείς αρνητικές επιδράσεις.

Στην Ελλάδα το συνδικαλιστικό κίνημα λειτουργώντας σε μία τέτοια κατεύθυνση θα έχει και τα περιθώρια να αντιμετωπίσει και να προλάβει τα αρνητικά φαινόμενα μίας τέτοιας προοπτικής. Παράλληλα όμως, πρέπει να επισημανθεί ότι άτυπες μορφές άμεσης συμμετοχής είναι δυνατόν ευχερέστερα να αναπτυχθούν σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που κυριαρχούν στην Ελλάδα και μάλιστα με περιορισμένη τη δυνατότητα παρέμβασης των αντιπροσωπευτικών θεσμών που απουσιάζουν από τους χώρους αυτούς.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34